

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Dela Nord spre Sud

București, 23 Iulie v.

Difficultățile încheierii unei păci durabile sau unei păci cel puțin provizorii sunt din cale afară de mari. Grecia vrea să exploateze cu energie victoriile sale, Serbia vrea să se asigure contra unui „retur ofensiv” al Bulgarilor. Iar încurcătura cea mai mare a făcut-o Turcia recucerind teritoriile pierdute, în primul rând Adrianopolul, și refuzând a ceda în fața intervenției marilor puteri cari nu văd cu ochi buni această călcare a tratatului dela Londra care a fixat între Bulgaria și Turcia linia Enos-Midia.

Dar cu toate aceste dificultăți să admitem în sfârșit că pacea se va face. Aceasta ar fi și în interesul Românilor căci *România* a luat acum asupra sa sarcina grea de a mijloci pacea. Credem că interesele României vor eși pe deplin salvargate din această pace, — aceasta o garantează faptul că România, cu armata sa intactă, este arbitra situației din Balcani. Regatul român va conserva, fără îndoială teritoriile deja ocupate și a căror *anexare* este chestiune de timp. România va conserva Silistra, Turtucaia, Dobrici și Balceci și-și va asigura o fâșie de teritoriu și mai spre Sud-Vest, spre a cuprinde în noua frontieră și câteva înălțimi de mare valoare strategică.

Dacă nu va urma o mare conflagrație europeană, pentru care există destui *germeni periculoși* (amintim numai chestiunea Adrianopolului, a Sandjaciului și a litoralului egeic!), lucrurile se vor aranja deci într'o ma-

niere satisfăcătoare pentru echilibrul balcanic și pentru noi Români. *Cu aceasta însă marea criză europeană care a început în toamna anului 1912, nu s'a sfârșit!* Iată de ce:

Existase o *chestiune a naționalităților* în Turcia. Ea a fost rezolvită prin lungul și sângerosul războiu balcanic și prin lichidarea Turciei europene urmată de împărțea care va fi rezultatul părții a doua a războiului: a războiului dintre foștii aliați. Dar mai există un stat în care chestiunea naționalităților are nu numai o foarte mare importanță internă dar și o extremă *importanță europeană*: acest stat este *Austro-Ungaria*.

După rezolvarea chestiunii de naționalitate din fosta Turcie trebuie să urmeze rezolvarea litigiilor naționale din Austro-Ungaria. Nimeni nu va putea nega, nici chiar conducătorii „Ballplatz”-ului, că această chestiune a devenit pentru monarchia habsburgică o *chestiune de viață și de moarte!* Sunt elemente în sinul acestei monarchii cari ar dori, în interesul lor strimț, egoist, să *amâne* la infinit, să amâne cât mai mult rezolvarea chestiunii naționalităților din Austro-Ungaria. Asemenea elemente sunt în primul loc *Ungurii*, cari vor să profite și pentru mai departe de o situație creată acum patruzeci-cincizeci de ani în favoarea lor, situația anormală și *amorală* care trebuie să se sfârșească!

Imediat ce grija și atențiunea României nu vor mai fi ațintite spre Sud, spre Bulgaria, statul român, care a eșit victorios și înălțat, cu un prestigiu strălucitor de putere și civilizație, din marea încercare balcanică, *își va îndrepta atențiunea spre Nord*, spre a ve-

ghea mai bine asupra soartei fraților de acelaș sânge, atât, de asupriți până acum. Aceasta este firesc și aceasta o vor recunoaște-o în curînd și cercurile conducătoare ale monarchiei dualiste. Presa vieneză a fost cea dintâi care a regretat răcirea relațiilor dintre România și Austro-Ungaria și întreaga lume diplomatică și politică cu judecată din Austro-Ungaria încearcă să *recâștige* simpatia Românilor, atât de valoroase într'o viitoare încercare cu popoarele slave!

Capii politici ai României au recunoscut de mult greșala de a se fi desinteresat de numerosul și valorosul popor românesc din Austro-Ungaria și în special de acele trei milioane și jumătate de Români din Ungaria. Dacă România va reveni la amicitia cu Austro-Ungaria *primul preț* pe care îl va cere guvernărilor din Viena și Budapesta va fi *liberarea Românilor din Transilvania și Bucovina de sub jugul de pînă acum*. Opinia publică din țară n'ar mai tolera ca frații de acelaș sânge, de aceeaș gândire și de aceeași sentimente, să fie sugrumați politicește, culturalicește și economicicește în timp ce România ar fraterniza cu monarchia dualistă.

Aceasta este sigur și au și început să se ridice voci puternice, în presa română în acest sens. Iată anume ce scrie influentul organ „Minerva” (Nr. 1647 dela 17 Iulie st. vechiu) sub titlul „O altă ramură de măslin” și sub iscălitura fruntașului publicist care este d. Ion Gorun:

„Luați legea naționalităților, scuturați-o de praf, aplicați-o în litera și în spiritul ei, — și iată baza de împăcare și bună înțele-

Compensațiile României

sau

Cum i-a sărit lui Viorel plomba nouă-nouă.

Dramă națională în 3 acte.

De: A. P. Bănuț.

Locul: Brașov. Timpul: Miezul lui Martie 1913.

Persoane:

Dr. *Coriolan Tătar*, candidat de avocat; a mântuit *praxa* și stă în fața *cenzurei* din Oșorhei. De 27 de ani; înălțimea 1.85 m.; greutatea 90 kilograme; vorbește cu glas înalt, declamând; râde un răs căutat, stăpănit de vocala *a*; mănâncă mult, bea și mai mult. Are pășire sigură, captivantă. Vrea să-și impună orice părere. Respectă pe foarte puțini; pe sine se adoră, fiind încântat mai ales de baritonul său. Insușiri speciale: talent financiar; învârte datorii cambiale de vre-o 8000 de coroane. Temperament violent. Necăjit, sau cherchelit, se bate *cât zici*, lovind repede și fatal.

Viorel Mihalache, rigorizant în drept, fără rigoroase. De vr'o trei ani se prepară însă *radical* pentru rigorozul istoric, aprofundând cu deosebire *dreptul roman* „studiuul său predilect”. În vârstă de 25 de ani, mărunt, slăbuț, anemic, timid, neurastenic. N'are păreri proprii, fiind ecoul celor cetite prin gazete și reviste. Fuge de orice scandal și e viteaz numai la el acasă. E încântat de oamenii *tari*, pe cari și-i alege de prieteni, constituindu-se în credinciosul lor apendice. N'are nici o datorie, trăind din buzunarul lui „tăticu” — un moș bun și moale. Acesta vede în fiul său un *talent*, consfințit

și de tinerețea universitară din Cluj, care-l alesese acum doi ani, de „vicepresedinte”.

Note speciale: Dacă bea o leacă, devine și mai confuz și mai pleticos, pentru cei ce-l înconjoară. Sugestiv și nabil la culme. În mai puțin de 2 ceasuri asimilează păreri altele, dându-le în urmă drept ale sale.

Un *chelner* (Sas din Codlea).

Un „*prieten*”.

ACTUL I.

(În cafeneaua „Transilvania”, într'o Sâmbătă seara, la 9 și jumătate. Cântă noua(?) capela de dame din Pesta. Lume puțină. *Coriolan* și *Viorel* stau la masă. Întâiu citește „Românul”, având înaintea sa un pahar de *vermut*. Al doilea ține în mâna stângă venerabila „Gaz. Trans.”, iar cu dreapta se slujește dintr'o dulceață de prune).

Dr. *Coriolan Tătar* (e adâncit în păreri emise de organul partidului nostru în chestia *diferendului româno-bulgar*. Din când în când sughite, din pricina stomacului prea încărcat; o tuică și trei masline, costită de porc pe varză cu două pâni, două bucăți de tortă punci, o brânză imperială la două franzele regale, 1/2 de „vechiu” cu o „matildă” mare, două portocale, un șvart plus paharul de vermut, pe care-l dă peste cap în acest moment — după câteva secunde) *Obâr!* Mai dă-mi un șvart... dar să-l stropească cu nițel rom.

Viorel Mihalache (făcând ochi mari și înghițind de emoție o prună întreagă, fără s'o mai

dumice): Auleo!... Al doilea șvart? N'o să poți dormi, la noapte!

Coriolan (fără să-și ridice ochii din ziarul naționalist): Hm! Mi-le plătești p'alea, cari le-oi bea deaci-nainte?

Viorel (clătînând din cap): Îți ruinezi nervii, omule!

C. (citind înainte): Ai mei nu-s fire de paianjen, ca ai tăi, măi prichindelule! Eu am nervi de grosimea degetelor tale.

V.: N'am zis nimic! (bea toată apa din pahar, se șterge cu șervetul de hârtie, mototolindu-l cu desăvârșire, apoi începe să citească articolul „Despre votul universal” din „Gazeta”.)

C. (sughite strajnic.)

V. (tresare, își intrerupe lectura, se mută cu scaunul cuibărindu-se mereu, fără să-și găsească locul. Insfârșit s'așează. Reia citirea. Tăcere.)

C. (dup'o pauză — printre dinți): Scan-dal!

V. (tresărind): Ce?

C. (citește mai departe. Dup'o pauză și mai lungă): Hm! N'ar fi proști... *domni Bulgari!*

V. (distrat): Cine?

C. (citind înainte. Intr'un târziu): Maturitate politică? pe dracu! Nu, domnilor Maioreșcu et. Comp.... *la-și-ta-te* se chiamă așteptarea dvoastră... dacă chiar vreți s'o știți!

V. (micind ochii): Cum?

C. (cu ochii tot pe slovele „Românului”): Așa! Dacă 'n momentele tale cele mai istorice,

gere între Români și Unuguri solid pusă și întemeiată.

„Dar să vedeți că această ramură de măs-lin, cu tot „momentul psihologic”, Ungurii vor ezita s'o întindă... Spre a cui pagubă și stricăciune? — Despre aceasta va vorbi viitorul, și poate, vorba aceea, un viitor mai apropiat decât s'ar crede!...”

Să sperăm că guvernării monarhiei dualiste vor auzi aceste voci, cari sunt un *avertisment* făcut în ora a unsprezecea, și vor lua măsurile cuvenite cât mai curând. Orice ezitare sau întârziere poate deveni fatală pentru pacea și siguranța monarhiei habsburgice. Ora din urmă a sunat!

Lovitura de grație. Cu ziua de ieri s'a pus în aplicare noua lege despre sancțiunea penală a drepturilor electorale. Dispozițiile singuraticilor paragrafi sunt cunoscute lumii românești: ele dau lovitura cea de grație fărâmei de libertate a alegerilor parlamentare în Ungaria. De acum orice propagandă va fi la discreția organelor administrative și politice ale guvernelor. Firește că cei cari trebuie să observe dispozițiile draconice ale legii sunt noi Români și Slovaci, — ceilalți, și în special Ungurii, vor putea să „lupte” împotriva noastră cu cele mai flagrante nesocotiri de lege.

Sporirea contingentului de recruți. *Militärische Rundschau*, oficiosul ministerului de războiu, se ocupă în numărul său din urmă cu necesitatea sporirii contingentului de recruți. Constată că asentările din 1912 au dat un prinos de oameni asentați, care se cifrează la 50 mii de inși, ceea ce dovedește că populația nu e îndeajuns de întrebuințată și că efectivul poate să fie mărit încă cu vre-o 50.000 de soldați. Constatările acestea ale ziarului citat anunță, fără îndoială, că comandamentul va cere în curând un contingent de recruți cu 50.000 de feciori mai mare decât cel din trecut.

Sediul episcopiei gr. cat. ungurești. Budapesti Hirlap este informat, că consiliul comunal al orașului Nyiregyháza a adresat guvernului o petiție oferind în scopurile episcopiei gr. cat. ungurești

suma de 250.000 coroane, precum și un intravilan în preț de 30.000 coroane, care să servească pentru clădirea seminarului teologic gr. cat. unguresc. Comuna bisericească Nyiregyháza ofere la rândul ei încă 180.000 coroane, așa că ofertele benevole se cifrează astfel la aproape 500.000 coroane. Capitalul acesta e suficient, căci atât episcopul, cât și curtea lui, dimpreună cu birourile episcopale își văd asigurate existența materială. Guvernul — spune B. H. — va așeza după acest ofert, sortile orașului Nyiregyháza în locul întâi.

Notarii nu vor fi „statificați”. Ziarului Budapester Tagblatt i-se anunță din izvor bine informat, că guvernul a părăsit proiectul fostului prim ministru Ladislau Lukács cu privire la „statificarea” notarilor (cercuali și comunali). În acest chip se va abandona și chestiunea aranjării lefilor notariale în sarcina bugetului pe 1914. Această aranjare se va face printr'o lege specială mai târziu.

Energii pierdute.

Episcopului Dr. Demetriu Radu.

Popor agricultor ce suntem, nu ne-am prea dat seama până bine târziu de forțele noastre intelectuale. Multe din ele s'au fărâmițat, au dispărut cu totul după ce au fost luate lung timp în părgănire. Diferențierea valorilor mult timp întâmpină piedeci naturale de neînvin.

Când individul se înalță pe orizontul neumbat încă de neamul nostru, răpit de forța îngrădăită din neam în neam, uimește cu strălucirea inteligentii lui; împrăstie lumina schiiteitoare din belșug, — se naște în sufletul nostru un fior de bucurie; impulsul primit din acest avânt produce o fermentație, un imbold în spiritele noastre; și e un titlu de glorie pentru toți, cari cu îmbujorare recunoaștem în el pe un frate al nostru smuls din mijlocul poporului țaran, de inteligența lui vie, puternică, multilaterală chiar, pentru că e un făt-frumos pe plaiuri neumbate. Înălțimile urcate de geniile acestui popor au fost cucerite prin puterea creatoare a neamului întreg, cristalizată în indivizi, ca în piscurile unor munți ce răsbesc grosul norilor, străbat peste ceața regiunilor pădurilor de brad și sfidează cu mândrie puterea elementară a naturii.

Întâmpină deci: piedeci fenomenale, — lipsa de ajutor efectiv; piedeci reale, — organizare rațională defectuoasă, și dibuirea și lipsa de siguranță în momente, când economia energiilor se impune, fiind fiecare dram de energie o picătură de sânge svărlită cu nesocotire în împărăția neființei.

Piedecile fenomenale — lipsa de ajutor efectiv — întâmpinate de genii neamului a sporit numai dorul de muncă la cei de o teapă mai mică și a produs o încordare a puterilor, uimitoare sub toate raporturile. Unde ajungeam însă ca popor dacă talentul lui Șincai, Maior, Micu era apreciat după valoarea lui reală de episcopul Bob? Unde ar fi astăzi neamul românesc, dacă Vlaicu, acest fiu de țaran din Bintiți avea mijloacele necesare pentru a-și vedea visul cu ochii? Pasărea lui măiastră părăsea cea dintâi pământul pentru a se ridica ca o minune a veacului pe cerul azuriu al pitorescului Ardeal. Așa ne-a luat înainte fratele mai mare — francezul.

Ceata pădurilor de brad, — piedecile reale — organizarea rațională defectuoasă a întregii noastre vieți cu cadrul deslănat, frânt, sdrențuit, eterizat, — trebuie să fie spartă de energia acumulată cu o muncă întezită, care energie cere cu impetuoasă teren pentru a se degaja și a produce rodul atâtor ani de studii; cere ogor în care să samene grăuntele sănătos al culturii proprii și unica aducătoare de ferice și progres pentru neamul românesc.

Să reflectăm nițel asupra acestor piedeci și să cumpănim cu mintea sănătoasă: nu există aceste piedeci și astăzi? Dacă da, unde ne-am putea înalța, dacă ele ar fi înlăturate? Unde suntem astăzi și unde vom fi mâine, dacă vom trece peste ele?

Să ne ocupăm deocamdată de a doua, cea mai ușor de înlăturat, care înlăturată odată este proprie a ne da mai în grabă un rezultat bun și micul în stare a salva școala dela sate dela peirea sigură.

Lipsa de dascăli e adânc simțită în toată dieceza năpăstuită. Poporul nostru urmând pe conducătorii săi firești, numai în caz de necesitate își îndrumă băieții pe cariera învățătorească. Școlile noastre normale sunt populate în primul rând de elemente rătăcite numai pe teren impropriu și numai un contingent modest formează elementul de valoare.

Cu acest contingent modest e imposibil a duce lupta la izbândă contra întunereului și contra slujbașilor lui. Și așa cultura (?) improprie se copleșește. A ne apăra contra ei prin o respingere bruscă provenită dintr'o repulzie firească e prea puțin și nedemn de noi înșine, ba chiar imposibil. Când suntem în posibilitate de a-i opune o cultură superioară, o pregătire mai înaltă nutrită de un entuziasm sincer și feciorelnic, ar fi nedemn și laș o apărare în felul de mai sus. Ne stau la dispoziție energii, ale căror resurse numai să le știm întrebuința și înlănțui la locul lor — și școala românească va lua o altă înfățișare, fără nici o jertfă din par-

pui în fruntea statului un *critic literar... un estet!*

V. (nedumerit): Cine pune?
C. (privindu-l peste umăr): Frații tăi *liberi... marii patrioți* din 1913! Înțelegi, dom'le?
V. (dând din umeri): *Cum* să 'nțeleg, dacă nu te explici?
C. (trântind „Românul” pe scaunul de-alături): *Ce* să-ți explic?
V. (moale): Nimic! Te enervezi, fără să-mi spuți cauza pentru...
C. (tăindu-i vorba): Cum drac să nu te enervezi, când citești de-o jumăta' de an, *zilnic*, o chestie, care compromite nu numai țara, dom'le... *întreg* Românismul, măăă!
V. (scărpinându-se în zenitul chiel al capului): *Care*, bre?
C. (răspicăt): *Compensațiile*, măi băiete!... pentru cari se milogese diplomații români, cofilindând pe la toate curțile europene!
V. (lămurit): Aha!
C. (ironic): Cum, *abia*?
V. Ai dreptate!
C. Parcă de *dreptate*-i vorba acum?
V. (micind ochii și căscând gura): Nu te înțelege...
C. (il intrerupe): *Demnitate*-i atsa, mă?
V.: *Care*?
C. (tare): Ca tratativele dela Londra să tot „urmeze” și iar să fie „reluate”?
V.: Chestiile diplomatice nu se pot aplana în 24 de ceasuri, pentru că...

C. (continuând pe același glas): ...pentru că, încă dela 24 Ianuarie, România ca țară ce se respectă, trebuia să le dea grandomanilor de Bulgari *ultimatum*: aut-aut! Ori de unde nu, — trage-i la cap cu tunurile! (bate cu inelul degetului arătător, în masă) Chelner! Mai dă-mi un vermut! (scoate cu stânga, din buzunarul de sus al jiletei o țigaretă, iar cu dreapta, ia ultimul chibrit și-l freacă brusc de chibritelnița de pe masă; o parte din cătran exploadează drept în nasul lui Viorel, care tresare nervos).

Viorel (scuzându-se): Pardon!

C. (și aprinde țigaretă, suge lacom dintr'înșă, apoi sloboade un nor de fum înspre Viorel, înecându-l).

V. (se trage tușind): Par... don!

C.: Bine mă, se poate? Unicul popor de elită și de civilizație, din *Balcani*, să se lase intimidat de-o hordă bulgărească?

V.: Prea ești radical, frate! Nu poți trece, tam-nisam peste *Europa*. Dăia a avut doar *Tache Ionescu* întrevederea cu *Berchtold*, ca să vază, ce zice și *Austria* în chestia compensațiilor?

C. (energic): Niți o compensație! (răspicăt) Pre-ten-zi-u-ne, dom'le! România pretinde, stând pe baza congresului dela Berlin, rectificarea graniței, inclusive *Turtucaia*, *Cavarna*, *Silistra* — punct!

V.: Foarte bine! Inșă diplomația europeană vine și...

C. (ii tale cuvântarea): Slăbește-mă, cu... *diplomația europeană!*

V. (bătând în retragere): Mă rog!

C. (sentențios): Un popor conștient își eroiește singur soarta! (dup'o idee, ce i-a venit): Bulgarii, cu ceafa lor a groasă, de ce-au trecut la ordinea zilei peste diplomația d-tale cea supțire — hm?

V.: *Atunci* se putea! Dar *azi* este pe tapet o chestie...

C.: Ce chestie?

V.: Chestia europeană, care nu se poate, tocmai din cauza...

C. (aceeaș gamă): ...din cauza tărăgănării proverbiale a Românilui: Lasă-mă, să te las! (urecând vocea): Mă... *înțelege-odată!* România trebuie să-i creeze Europii un „făit accompli”, ocupând simplaminte teritoriul ei istoric — atât!

V.: Hé! Parcă 'n 24 de ceasuri nu ț-ar fi bătut la ușă conflictul european?!

C.: Bulgarii de ce-au prevenit Europa, punând-o la respect — ce?

V. (sucindu-și nervos mustața): Era *altceva*, frate!

C. (tare): Cum, *altceva*? *Aceiaș* lucru, dom'le! Într'o bunădîmneată au dat drumul tururilor în Turci — gata!

V. Bulgarii aveau motiv de război, prin urma...

C. (isbucind): Da România *n'are*, mă? Le

tea nimănui prin o simplă coordonare a energiilor peste care suntem deplin stăpâni. Aceste energii — indicate prin chemarea lor de fiitori conducători firești ai poporului — le aflăm în absolvenții de teologie.

Sunt în dieceză 25, zi douăzeci-și-cinci, absolvenți de teologie în anul de față, **îără parohie**. La anul vor termina nouă (9). Un total deci de 34 tineri, cari socotind mortalitatea de pe zece ani în urmă, numai peste zece ani dacă (?) vor fi în situație a obține toți parohie. Și acest contingent sporește încontinuu. Și luând în considerare numărul parohiilor, scăzut între toate împrejurările, vor fi dintre ei unii, cari în decurs de zece ani vor mări întreit contingentul energiilor pierdute. Deci o pierdere de energii pricinuită de lipsa noastră de organizație rațională, care poate fi evitată cu puțină efort de chibzuire. Orice picătură de sânge ni este scumpă, căci formează o parte integrantă a corpului. Tot astfel nefolosirea energiei ar fi o lipsă de pricepere a situației critice în care ne sbatem; iar risipa ei ar fi deadreptul o criminalitate contra noastră și prin noi contra neamului, a cărui parte integrantă ne place a ne socoti. Căci aceste energii sunt capabile a produce o schimbare în modul nostru de cugetare; sunt capabile să înlăture idea stupidă: „quem dñi odere, paedagogum fecere”; sunt proprii a infuziona idei sănătoase și regeneratoare în învățământul nostru primar, și... sunt unicul mijloc de a opri distrugerea acestui învățământ atrofiat dar încă al nostru.

Să vedem acum pe lângă ce condiții pot fi numiți acești tineri dornici de muncă în anii lor de tineretă în posturile de învățător?

Având toți examenul de maturitate, care după trecerea unui examen de diferență din pedagogie, literatură română, metodică tuturor obiectelor obligate pentru elevii școalelor normale, muzică, cant, tipic și agronomie; — este echivalent cu diploma de evaluare a școlilor normale. Deci vor avea dreptul a funcționa ca învățători până le va veni rândul să fie numiți de preoți.

Din aceasta încercare ușor de realizat va rezulta un îndoit folos:

Un progres considerabil pentru învățământ întâi. Având un număr considerabil de învățători, învățământul va câștiga în intensitate. De altă parte acești teologi-învățători vor ști aprecia munca învățătorului deveniți odată preoți, directori de școală și vor ști apăra interesele școlii — cred — mai bine decât directorii actuali, cari dispun cu învățătorii, fără să fie capabili a-i îndrepta, sau cel puțin a-i controla.

A doua oară va avea un rezultat material — considerabil — pentru teologi. Căci, în loc să

piardă timpul de 5—10 ani în neactivitate, ori să facă pe catihetii la catolici în Budapesta — și **mai detestabil**, — după un an, sunt stăpâni pe un post cu plată de 1200 cor. anual, unde mai pot câștiga din liturghii 200—300 cor. Deci o plată aproape egală cu cea a preoților începători. În anul al doilea vor avea o plată de 1400 + 200—300 cor; în anul al zecelea 1800 + (200—300) cor. Așa, că pe când le va veni rândul să obțină parohie peste zece ani, se pot pensiona ca învățători având penzie de 900 cor. anual și întrecând pe preoții-ajutori (capelanii), cari după un răstimp de zece ani nu au decât 200 cor., jumătate din sporul de plată din al doilea cinceniu. Sau, dacă li se vor socoti anii de serviciu, ce este în interesul statului s'o facă, căci are să dobândească dela fiecare 100 cor., peste zece ani, când vor obține parohie, vor avea două sporuri de plată 800 cor.

Mai amintesc pe scurt modalitatea trecerii examenului de diferență.

Organizarea școalelor normale neadmitând prepararea în mod privat, fiind școală de specializare, toți teologii să fie invitați pentru anul 1913—1914 a se prezenta în Oradea-mare la începutul anului școlar. Pentru 300—400 cor. să primească mâncare în institut, iar cu locuința să fie afară de institut, sub conducerea și supravegherea unui canonic sau profesor, **în comun**, dela 20—25 de persoană câte 100 cor. = 2000—2500 cor.

Cei lipsiți de mijloace să obțină un împrumut cu dobândă din fonduri, care sumă, după numirea sau alegerea respectivului în vre-un post Ordinariatul își va reține-o treptat.

Un dascăl din Sătmar.

Programul de muncă al noului ministru de comerț.

— Incepe „acțiunea” electorală în cercul Sânmiclausului. —

Arad, 5 August.

Înainte a unui public numărös și-a rostit Duminecă (4 Aug. n.) vorbirea de program baronul Harkányi noul ministru de comerț.

După îndeplinirea formalităților cu primirea diferitelor deputațiuni, care a avut loc în castelul contelui Nákó Sándor, noul ministru de comerț, candidat al cercului de Sânmiclaus, a mers la primăria orașului, de pe balconul căreia și-a ținut discursul de program.

Incepe cu șablonul obișnuit la asemenea ocazii motivându-și intrarea în luptele politice. Spune, că întotdeauna s'a simțit străin de viața agitată, pe care o duc luptătorii politici, dar dacă acum totuși și el s'a hotărât să se arunce în valurile vieții politice primind portofoliul comerțului, aceasta se poate mulțami numai puterii sugestive, pe care a eserțiat-o asupra lui contele Tisza.

Adoptă întru toate și se face luptător pentru principiile espuse de Tisza, în vorbirea de program din 12 Iunie n. a acestuia. — E un aderent declarat al principiilor 67-iste convins fiind, că numai realizarea și susținerea acestora e în stare să păstreze și pe mai departe prestigiul monarhiei, precum și poziția ei în concertul marilor puteri europene. Aceste principii au o însemnătate dublă pentru țară acum, când în vecinătatea monarhiei s'a aprins focul războiului. Pe lângă aceasta se vede nevoit să constate cu mâhnire, că am ajuns și acolo, că **azi ungar se scoală împotriva ungarului**.

Ori cum te-ai gândi deci tebuie să te convingi, că suspendarea obstrucției a fost necesară pentru salvarea parlamentarismului. Datoria opoziției e, ca să practice numai un anumit control.

Ca membru al guvernului își accentuează dorința de a ajunge cât mai curând la o **înțelegere cinstită cu naționalitățile**. „Sper zice oratorului, că le vom putea face și pe naționalități să înțeleagă, că tot, ceea ce slăbește unitatea statului ungar, le slăbește și pe ele. Numai o Ungarie tare e capabilă să le asigure și lor o bunăstare pe toate terenurile.”

Declară, că nu va cruța bani și oboseală, când va fi vorba de sprijinirea intereselor comerciale, industriale și economice ale țării. Guvernul și-a și făcut deja datoria ușurând întrucâtva suferințele celor năpăstuiți de potop.

Vorbește apoi despre iminentele intrări ale delegațiilor. Multă grijă vor cauza guvernului și diferitele convenții, cari vor trebui încheiate cu statele balcanice. Guvernul va și însă să aibă în vedere interesele comerciale și economice ale monarhiei. Se va da un nou avânt navigației fluviale și s'au luat în perspectivă zidiri de noi canale; realizarea acestora însă e împedecată pentru moment de relațiile

cere un fleac de lucru, Silistra ș'o limbă de pământ, cât Țara Oltului — notandum: drept istoric, garantat de Berlin! — și nici atât?

V. (jenat de privirile celor din jur): Mai înțeleg, te rog, că se uită lumea!

C.: Uite-se că n'are alt lucru! Vezi, aici e porcăria bulgărească! (bea dintr'o înghițitură vermouth. Vrea să-și aprinză țigara stânsă, dar nu mai sunt chibrite — strigă) — Pico! (se întoarce și-l vede, căscând gura la niște cucoane frumoase — strigă mai tare) Pico! (băiatul vine grabnic). Adu chibrite pe masă! De pe-acuma te zgâiești la cucoane?... Muceo!

V. (domol de tot): Oare pe cale pacinică, fără să jertfești mii de vieți omenești, nu s'ar putea să...

C.: Iară-mi vii cu utopiile tale de pace și frăție universală?

V. (disperat): Bagă-te dar cu puterea într'o conflict europeană!

C. (mândru): N'are a face! Trebuie să te apleci la **demn**, să nu-ți zică Europa: laș mizerabil! Aahh! că te rrevoști..., pe cinești mea!

V. (ingrijat): Situația României e nespuse de critică!

C. Las'o dar pe Bulgaria, să și se înfoaie înaintea nasului, înghițind toată Turcia, iar d-ta, **pacifistule**, privește-o cu buzele umilate!

V. (cercând să-l convingă..., dulce): Da! nu vezi tu, că România poate plăti cea mai mică greșală, cu pierderea independenței — poate chiar a **existentei**!?

C.: Vorbă să fie! Că tripla alianță va sta cu mâine în sân — nu cumva?

V. Destul ne-a tras pe sfoară! În nădejdea ei mai bine...

C. (continuând): ...mai bine le declarăm războiu **da capo** mospălaților de Bulgari, bubuindu-i cum se cade, ca să le treacă megalomania, pentru cel puțin 100 de ani!

V.: Lesne de zis!... dacă nu le-ar sta la spate **muscula**!

C. Care muscal?

V.: Păi Rușii!

C.: Ce-ar face Rușii?

V.: Face zău! Nu scria?

C.: Cine scria?

V.: Nu seria **Ruskoe Slovo**? „Trebuie s'apărăm Bulgaria de atacul trădător al Românilor. E de ajuns, ca flota rusească să se arate în fața Constanței, pentruca șovinismul românesc să dispară. Trebuie să înfrânăm pe minuscula Românie punând-o cu botul pe lăbute!”

C.: O fi, că lumea-i rea! Par'că **minuscula** Iaponie nu le-a frecat destul hrean sub năsoiul roșit de vutki?

V.: Inzadar! Te cutropește colosul slav.

C.: Da Germania ce cusur are? Că-ți pune pe picior de războiu **un milion** de oameni!

V.: Nu-i vorbă, Germania-i tare, însă oricum...

C. (bate cu inelul în masă): Ia lasă-mă, c'asta nu-i chestie de drept roman (apare chelnerul, privindu-l întrebător): Un vermut!

V. (atins): Ești colossal!

C. (zimbând): Ești minimal — uti figura docet.

V. (energându-se): Ești absolut... ă... ă... absolutistic!

C. (liniștit): Vrei să fii **relativ** absolutistic?

V. (și mai iritat): Nu permiți cătuși de puțin, păreri **altora**!

C.: **Părerile**, le admit. Mă rog, tu ce părere ai?

V. (abia stăpânindu-și nervii): Că bărbații de stat ai României își dau seamă de graviditatea situațiunei...

C. (isbucind): Ha! Ha! Ha! Păi România-i în **altă** situațiune?

V. (fierbând): Ce vorbă-i asta?

C.: Vorbă logică.

V.: Cum... **logică**?

C.: Foarte!

V.: ? (bate toba pocnind ritmic piciorul în parchet).

C.: Vezi, dac'ai învățat liceul la Unguri?

V.: Ce-are a face liceul unguresc, cu... politica românească?

C. Are zău!... că uite, spui prostii...

V. (tremurând): Firește, trebuie să-l ofensezi pe om!

C.: Ofensez, un drac! Zi: **gravitatea** situațiunei... **embrionule**!

V.: Păi așa am zis (ironic) **Domnule Doctor!**

financiare slabe ale bugetului. La preliminarea noului buget se vor avea în vedere multe îmbunătățiri ce trebuiesc aduse pe toate ramurile industriei și ale comerțului, se va face o radicală schimbare în tarifarea întrebunțării telefonului și telegrafului, căutându-se, ca aceste să devină mijloacele folositoare și accesibile pentru toate păturile sociale. De asemenea se va reforma bursa economică luându-se în considerare interesele îndreptățite ale diferiților producători.

Aminteste apoi de unele îmbunătățiri pe terenul social. Își încheie vorbirea declarând, că își va lua de lozină pentru întreaga sa carieră politică marea axiomă a lui Széchenyi: „Zilnic, neîncetat trebuie să lucrezi.”

— Tot Duminecă și-a ținut discursul de program și episcopul reformat Balthazár Dezső candidat al cercului electoral de Nyirbátor acuzând de demagogie pe opoziționiști (din partidul cărora repășise mai zilele trecute) și făcând ochi dulci guvernului.

Scrisoare din Iași.

O citadelă inexpugnabilă: „Sacre-Coeur”. — Cea dintâi dureroasă victimă a campaniei noastre în Bulgaria: Mihail Lăzărescu-Olteanu.

Iași, 1 August n.

Despre multele urmări pe care le-a provocat în țară și importante chestiuni pe care le-a pus la ordinea zilei acțiunea armată a statului român, ne vom ocupa pe rând în cronicile noastre viitoare.

De sigur că cea mai demnă de relevat dintre mișcările spontane din ultimul timp este graba cu care cei mai cu dare de mână au sărit în ajutorul familiilor sărmene a celor plecați pe câmpul datoriei. Sunt a se însemna sute și chiar mii de cazuri în care proprietari de prin diferite părți ale țării au venit în sprijinul sâtenilor mobilizați de pe moșiile lor, fie cedându-le atâtea și atâtea pogoane sau hectare de pământ, fie hrănind familiile rămase în brațele nevoei, fie împărțind bani și produse. Apoi în orice comună din țară circula nenumărate liste pe care se subscriu sume care de care mai mari.

La noi în Iași s'a instituit un comitet central, împărțind apoi în comitete pe despărțiri. Se lucrează cu o activitate demnă de admirat. Deși sub raportul financiar Iașul suferă din greu, toți cetățenii se grăbesc să-și deschidă cu dragoste pungile după cum le permit mijloacele.

Sunt bine înțeles și aci, ca în orice, excepții. Străinii mai ales ezită în chip vădit. Unul dintre cele mai tipice cazuri e cel al institutului francez de călugărite „Sacre Coeur”, un adevărat stat în stat în orașul nostru, ca și în Galați și București. Această instituție strângeră în fiecare an sume fabuloase dela familiile românești credule, care-și trimit copilele la școalele lor lezuite.

Și cutoate astea să credeți când vă voi spune, că a scris pe o listă ridicola sumă de 5 lei!...

Nu-i vorbă gestul acesta producând o vie indignare în publicul românesc a fost energie înfierat de ziarele locale — cea ce a avut de urmare că numitul institut a mai scris imediat și pe alte liste încă 160 de lei.

Puțin importă însă suma scrisă — e interesant gestul în sine, care vorbește mai mult decât toate declarațiile de dragoste făcătoare pe care ni le fac străinii cu suflete haine ce se pripășesc în mijlocul nostru.

Ziarele au adus o veste tristă: numele celui dintâi român care a căzut, în urma campaniei la care a luat parte în Bulgaria.

Știrea m'a înfrînat cu atât mai mult cu cât îl cunoșteam pe admirabilul caracter, Mihail Lăzărescu-Olteanu, sublocotenent în rezervă în regimentul de infanterie doljean. A murit în urma unei intoxicații cu niște prozaice sardelle stricate pe care le-a mâncat în orașul bulgăresc Vrata. Ziarele mai adaugă că luase parte chiar la câteva ciocniri ale patrulilor de recunoaștere.

Mihail Lăzărescu-Olteanu, de doi ani avocat în baroul de Ilfov, s'a făcut cunoscut mai ales în urma laborioasei sale activități la revista „Neamul Românesc”. E unul dintre tinerii care au muncit mai mult în preajma domnului Iorga, punând la dispoziția marelui luptător naționalist pe lângă sufletul lui cinstit și întreaga sa energie de oltean întreprinzător și harnic.

Și nu exagerez cătuși de puțin când afirm, cu toată convingerea, că ajunsese să fie între tinerii naționaliști cel mai bun ziarist, în sensul strict profesional al cuvântului. Ca și întreaga-i înfățișare de om energic și plin de inițiativă, scrisul său era vioi, iar în polemică nu odată avea triumfuri scăpărătoare.

Un alt mare defect: a cunoscut mai puțin decât oricine alții ce se numeste în deobște satisfacție materială.

Și acum o amintire. La ultimul congres naționalist, când l-am văzut pentru cea din urmă oară, avea o față mai abătută de cum i-o știam. L-am auzit apoi exprimându-și dorința de a merge în primele fronturi împotriva bulgarilor, pentru a-și găsi moartea pe care o așteaptă...

Zimbla când îmi spunea lucrul acesta, și eu plâng acum când îmi amintesc de zimbetul senin care plutea pe fața lui bună...

St. P. Moldovan.

Italia și România.

Acțiunea României, judecata la Roma.

În marele ziar „Il Giornale d'Italia” din Roma a apărut zilele acestea un prea serios articol asupra acțiunii României în actualul conflict balcanic. Cum acest articol, prin imparțialitatea judecătorească, constituie un punct de vedere al presei italiene în războiul actual, ne facem o datorie a da în traducere unele pasagi.

„Intransigența neexplicabilă a bulgarilor, orbirea injustă, marea aviditate și mai ales prea încrederea în ei înșiși i-a pus în culori periculoase în ochii prietinelor lor”.

Căutând să-și dea sama de cauzele cari au provocat actualul război, zice: „necinstea grecească și șantajul sârbesc n'ar fi putut să aducă lucrurile la starea actuală de război, dacă bulgarii ar fi priceput situația teribilă în care îi arunca intransigența lor. Și era așa de ușor de priceput!”

Înzistând asupra cauzelor și asupra efectelor, ziarul, după o argumentație logică și după ce acuză pe Bulgaria de atitudine ei „nebunească și de necrezut”, ajunge la faptul intrării României în acțiune, care, „a anunțat-o în chip leal din vreme”.

„Însă, unde orbirea bulgărească atinge culmea, și spiritul intransigent al diplomației dela Sofia atinge culmea imprudentei, este conduita Bulgariei față de România, în chestiunea delimitării noii frontiere hotărâte la Petersburg. Bulgaria s'a stricat cu România, pentru că nu a voit să-i cedeze 500 de metri de pământ”.

Autorul articolului face în urmă explicația foarte detaliată a acestor 500 de metri de teren, pe cari este cimitirul din Silistra, și cu ironie exclamă: „Bulgaria, în orbirea ei, a preferat să rupă tratativele cu România, tocmai în momentul când armata sa, risipită pe un front de mai multe zeci de mii de chilometri, începuse să se ciocneasă cu armatele aliate. Ce judecată curioasă!”

Vorbind de încrederea ce avea Bulgaria în sine, și de eventualitatea unei măriri în detrimentul Greciei și al Serbiei, ziarul italian zice că „această mărire ar fi periclitat echilibrul balcanic. Și tocmai chestia echilibrului balcanic este o chestiune vitală pentru România, și lăsând la o parte orice simț de sentimentalism, acțiunea României trebuie considerată ca justă”.

„Pentru ca să înțelegem acțiunea României, care a formulat cererile sale actuale, trebuie să nu uităm că România a mobilizat armata sa, în momentul când soarta războiului nu era hotărâtă încă în Macedonia, și când forțele bulgărești ar fi putut să învingă forțele aliaților, căpătând astfel o adevărată și reală egemonie și să-și deschidă pe ste tot căi pentru visul său de ambiție.

C.: N'ai zis,.... (aceeaș ironie) Domnule *jurist absolut!*

V. (dulce): Să lăsăm gluma, frate, când vorbim serios!

C.: Hm! Când vorbești tu *serios!*

V.: Natural!

C.: Fleacuri! (aruncă mucusul țigaretei drept în scuiptoarea, ce stă la 3 metri depărtare).

V.: Zău, dacă te înțeleg?

C.: Păi înțelege-odată! Un popor ce se respectă, nu poate aștepta mai mult ca patru săptămâni, după pretenziunea sa istorică. E o rușine...

V. (il întrerupe): Bine, dar crezi tu că Bulgaria...

C. (brusc): Taci! ...să isprăvesc.

V.: Tac! (își sucește nervos mustața).

C.: E o rușine nemaipomenită, ca fleacul de Dr. Daneff să te poarte de nas pe tine, țară întreagă, liberă și independentă de 40 de ani — pricepi?

V.: Pardon! (pleacă într'un loc, de unde se întoarce în curând — așezându-se). Acum pot vorbi?

C.: Poți!

V.: Doar însuși Dr. Daneff a recunoscut la Londra, că în principiu avem drept la o rectificarea de graniță, că ne dă și 5 chilometri de litoral maritim și...

C.: (scandalizat): Poftim inteligență, la d-ta! „In principiu!” Și cinci chilometri de apă? Incolo, nici Silistra, nici portul Balciu — nimic?!

V.: Vezi, că iar exagerezi? Dar n'a spus, că desființează și forturile bulgare, dela granița dobrogeană?

C.: Alea n'au nici o valoare militară, mă naivule!

V. (necăjit): Însfârșit, arbitrul chemat de amândouă statele va vedea, ce trebuie să ne dea și ce nu!

C.: România trebuia să se bage în foc, deodată cu aliații și să-și rupă și ea, ce poate.

V.: Din contră! Dacă România nu sta neutră, Bulgaria n'ar fi reușit nici un succes față de Turcia — ergo, Europa-i azi convinsă, că ea are drept la oarecari compensații (orchestra feminină cântă marșul lui Rákoczy, comandat de un cadet dela honvezi. O jidancă blondă bate crâncen în toba cea mare. Viorel se întoarce, surescitat, spre taraful mueresc). Fi-re-ar a dracului de hărmălaie, nu mai poți nici vorbi.

C.: Pieptul tău de găscă-i pricina, nu orchestra!

V.: Nu poate avea toată lumea piept de taur, ca tine.

C.: D'ajă mergem anapoda cu toate treburile, fiindcă ne majorizați voi,ăștia cu piept de cocos.

V.: Natural, fără ironie nu poți trăi!

C. (zâmbind): Zău, mă Michidută, te-ai ceretat tu v'odată în oglindă?

V.: Pentru?

C.: Ca să-ți dai *păreerea*.

V.: Cum să mi-o dau?

C.: Obiectiv.

V.: Și?

C.: Și n'ai ris?

V. (sucindu-și mustața, serios): Să lăsăm gluma laoparte!

C.: Te las!

V.: Cum... mă lași?

C.: Fiindcă tu *zici!*

V.: Ce zic?

C.: Că ești o glumă.

V.: Eu, glumă?

C.: O glumă a naturii... ha! ha! ha!

V. (strâmbând din nas): Prea te ții... *lucru mare!*

C. (vesel): Un metru, 85. Tu cât aveai?

V.: Ce-ți pasă! (bate ușor cu degetele în masă... pauză).

C. (întrerupe tăcerea): Revenind la politică, repet: e o lașitate! Bărbații de stat ai României contemporane sunt condamnabili și rușinea asta nu se poate repara decât prin *declararea neamănătată a războiului*.

V. (după oarecare *reflecție*): Știu eu? Te pomenești că tripla alianță vrea...

C.: Acu: *tripla alianță!* De 35 de ani, decând te-ai înfeodat triplei alianțe, ce dobânzi ai?

V.: Păi asta vreau să...

C.: Ce vrei să?

V.: Să-ți spun, că e...

C.: Stai, să te întreb întâi, s'apoi să-mi spui!

V.: Mă rog..., întreabă!

„O Bulgarie mare ar fi fost nu numai o amenințare pentru România, dar ar fi fost și un dezastru pentru economia sa națională precum și un pericol permanent. Strânsă și sufocată de două imperii cu cari nu se poate lupta, România ar fi văzut cum se mărește la granițele sale un stat tânăr, ambițios, îndrăzneț, care i-ar fi amenințat Dobrogea, singura sa cale spre mare, în plus ar fi silit-o să ducă o politică ruinatoare de armări, care ar fi compromis toată munca înfloritoare a unei jumătăți de secol de progres. Și atunci s'a mișcat. Și ori cât ar părea de injustă această acțiune, în fond, soliditatea și dreptatea, au călăuzit guvernul regelui Carol să procedeze astfel”.

Articolul, sfârșește cu acest pasaj:
„Actuala invazie pacifică română în Bulgaria, al cărei scop unic teritorial este ocuparea indis-pensabilei linii strategice, evită un nou război viitor, dacă bulgarii, peste un an sau doi sau douăzeci, ar avea de gând să se răsbune asupra Dobrogei, considerată — pe nedrept — în Bulgaria ca pământ bulgăresc, visat în momente de accese de patriotism de către regatul transdunărean al regelui Ferdinand”.

I. T. Alian.

Bulgaria târăgănează încheierea păcii?

O scenă agitată. — Chestia portului Cavalla. — Turcia nu cedează adrianopolul.

Arad, 5 August.

În ședința formală de azi a conferinței de pace delegații statelor aliate n'au putut ajunge la înțelegere cu delegații bulgari, cari mereu caută să târăgăneze tratativele. Delegații României înțelegând apucătura bulgarilor au cerut acestora în mod energic să renunțe la vechea lor politică de târăgăneală și să grăbească încheierea păcii și cu aliații balcanici. În urma acestui demers energic al României se crede că Bulgarii, dându-și seama de consecințele catastrofale ce ar rezulta pentru țara lor o continuare a vărsării de sânge, — vor asculta glasul înțelept al României.

Punctul cel mai grav care, se înțelege, formează totodată și obiectul tuturor cercurilor diplomatice este: chestiunea Cavalla. Se poate constata din discuțiunile acestora că toate puterile, fără excepție, sunt de părere că portul Cavalla trebuie să revie Bulgarilor.

De altfel a fost de vre-o câteva zile o discuțiune între cabinetele europene dacă, în caz că chestia Cavallei ar prezenta în conferința de pace dificultăți insurmontabile, nu ar fi mai bine ca chestiunea aceasta să fie rezer-

vată puterilor. Se înțelege însă că tendința conferinței este de a rezolva în mod cât se poate mai complect chestiunile în discuție, — așa ca rezultatul ei să fie o pace definitivă și durabilă.

Despre chestiunea Adrianopolului se poate spune că conferința nu se va ocupa de dânsa. De altfel în cercurile diplomatice autorizate domnește impresiunea, dacă nu credința, că Adrianopolul va rămâne Turciei.

Ce privește opera de mâne a României credem nimerit să spunem la acest loc că noi am spus dela început că urmările acțiunii militare a României nu vor fi numai acele ce imediat s'au avut în vedere, adică stabilirea unei granițe strategice a României în Dobrogea și statornicirea echilibrului în Balcani, — ci se vor mai adăoga și altele, de o însemnătate nu mai puțin hotăritoare pentru viitorul României și al neamului nostru. Aprecierile cari se fac acum asupra puterii militare a României, ne fac să revenim pentru a continua și completa argumentarea noastră.

Deși poate ar fi exagerat a se zice că nimeni nu se aștepta la o astfel de desfășurare de forțe din partea României cum s'a văzut, adevărul este totuși că ea a întrecut multe din

acele așteptări sau credințe. Rapoartele atașă-ților militari străini către guvernele lor, întru cât parte din ele sunt cunoscute, dovedesc pe deplin acest lucru. Promptitudinea mobilizării, — avântul cu care cei chemați sub steag au răspuns la chemare — 26 la sută în primele două zile! — apoi belșugul de echipament, muniții, aprovizionări, — repeziciunea fulgerătoare a operațiilor, tactica irezistibilă, — toate au contribuit să infățișeze armata română ca o putere formidabilă, — o armată și o putere europeană.

Aceasta este de mare însemnătate pentru viitor, — căci se știe astăzi cât și în ce fel trage în cumpăna destinului popoarelor puterea lor armată. Respectată și până aci, România va fi de aci înainte și mai respectată, căci va fi și mai temută, după ce a dovedit că poate să desfășoare forțe cu cari statele mijlocii nici n'ar putea avea îndrăzneala să se măsoare.

„Acum e întrebarea — scrie „Universul” — dacă România, dacă conducătorii destinului acestei țări vor ști să se folosească în viitor de creșterea prestigiului și a respectului ce se daforește țării noastre, pentru ca să dobândească, pe cale de prietenescă intervenire, un tratament mai omenesc pentru frații noștri de peste hotare.

A fost și este caracteristic entuziasmul, poate mai mare chiar decât al nostru, cu care acei frați au întâmpinat veștile despre acțiunea militară a României. Fără îndoială că în acel entuziasm era și o speranță, — o speranță care credem că nu va fi înșelată.

Mâne, România va putea să vorbească cu și mai multă autoritate decât eri — și nu ne îndoim că va ști vorbi. Căci după împlinirea operei de astăzi va urma datoria operei viitoare, care nu va putea fi decât căutarea îmbunătățirii soartei și a fraților mai puțin norocoși decât aceia cuprinși între hotarele falnicului regat român”.

O scenă agitată în conferința dela București.

Berlin. — Lui „Lokalanzeiger” i-se anunță din București:

Terj primul ministru și ministru de externe al României, d. Titu Maiorescu, venind la palatul ministerului de externe spre a lua parte la ședința conferinței de pace și aflând dsa că Bulgarii au refuzat categoric condițiunile Sârbilor, d. Maiorescu a intrat în sală și oprindu-se în fața ministrului bulgar Tonceff l'a agrăit în modul următor:

— Dacă cele ce am auzit sunt adevărate, atunci toată activitatea noastră aici e o păpușerie!

— Pentru ce, mă rog, întrebă Tonceff. — Doar avem și noi dreptul să facem contrapropuneri? Dacă n'avem acest drept, atunci putem pleca chiar imediat acasă!

D. Maiorescu, vădit enervat, a răspuns lui Tonceff, cu glas tare, încât a fost auzit în toate părțile sălii:

— Nu uita, dle, că dta ai venit aici ca invins să implori pacea, iar dacă crezi că această jucărie poate fi continuată, atunci într'adevăr ar fi mai bine dacă delegația bulgară ar pleca imediat acasă. Un lucru să-l notați însă bine, că în cazul acesta nu mai veți putea trata despre încheierea păcii.

Austro-Ungaria a promis Serbiei acces la Adriatică.

București. — Pentru a tempora pretențiunile sârbo-grecești, Austro-Ungaria a făcut demersuri promițând Serbiei acces la marea Adriatică, ca aliații să fie mai concilianți în privința mării Egee.

Albanezii și conferința din București.

București. — O delegațiune albaneză compusă din dnii Pandele Vangheli și Vasile Zografi au înmănat dlui Titu Maiorescu, primului ministru al României și președinte al conferinței pentru pace, următoarea adresă:

Excelență,

Astăzi când brava armată română, îndeplinindu-și rolul ei civilizator, își înscrie în istoria neamului românesc, încă o pagină de glorie, când toată lumea își are privirile ațintite spre București, pentru marea operă umanitară și de civilizație, ce guvernul țării românești înlăptuiește, fie-ne permis și nouă Albanezilor din România, să depunem înaintea Excelenței Voastre, doleanțele mult încercatului popor albanez și să Vă rugăm a-i da sprijinul spre a putea trăi viața lui națională pe teritoriile ce-i aparțin.

C.: De când cu tripla alianță, (forte) pierdut-ai Basarabia?

V. (se uită împrejur și jenat de privirile lumii din cafenea — lento): Pierdut!

C. (crescendo): Pierdut-ai mii de școli în Ungaria?

V. (piano): Pierdut! Măi frate, se uită lum... C. (mai forte): Ți-a ras Tisza aproape pe tot deputații, cari îi aveau?

V. (mai piano): Ras! Coriolane atragem atenția lum...

V. (fortissimo): Ți-a dărîmat Hodorogul biserică unită?

V. (pianissimo): Dărîmat! Ești colosal, pe cnoa... (tușește ca să paralizazeze efectul strigătului emis de Coriolan).

C. (cu glasul obișnuit): Atunci?

V. (aprobând distras): Atunci!

C. (suge tot vermul și după ce și-a aprins țigăre): Ne-am dus dracului!

V. (disconcentrat): Ne-am...! (Coriolan dă colburi mari, Viorel se mută mereu cu scaunul. Acum iar s'a făcut tăcere).

V. (într'un târziu): Tu crezi dar, că Germania nu-i este României prietenă sinceră?

C.: Povești! Ai avut ș'acolo unul, pe Kiderlen-Wächter — ș'ăla a murit! (tac amândoi).

V. (dup'o vreme): Ce importanță-i dai autografului lui Franz Josef către Tarul?

C. (dând din umeri): Ce ne ține nouă cald, dacă se pupă Impăratul nostru cu Niculiță „pacificistul”?

V.: Că bine zici.

C.: Așa ne-a bătut Dumnezeu! ne-a dat „mințea din urmă”.

V. (oțtează): Trist!

C.: În loc să te fii frumușel de fracul ginte latine, cum se ține copilul de fusta mării — în loc să cultivi relațiile de prietenie cu Franța, căci ea și cu Napoleon al III-lea ți-au dat Țara românească unită — nu?

V. (nimit de cunoștințele antevorbitorului): Așa-i!

C.: Atunci de ce te faci ridicol, cu tripla alianță?

V.: Zici ceva!

C.: Zic totul! (orchestra muerească își face de cap cântând „marșul gladiatorilor”). Ei, hai! la „Coroană”, s'ascultăm pe Dic, că mă plictisesc boresele astea zurbagii.

V. (satisfăcut): Vezi?

C.: Talân! (chelnerul apare, luând forma semmului întrebării). Un șvarț simplu, unul cu rom, trei vermeturi, zece țigărete (lui Viorel). Tu ce-ai avut?

V.: Lasă frate, că-mi plătesc...

C. (categoric): Ce-ai avut?

V. (resignat): O dulceață de prune.

C. (chelnerului): ...ș'o dulceață de prune. (Plătește. Se ridică amândoi, și își îmbracă pardisiile, plecând spre ieșire. Din drum, Coriolan îi trage cu ochiul blondel dela tobă, salută cu respect caraghios pe jidovul scurt și gros, antreprenorul afacerii femenino-muzicale și — ieșind) Să vă mai văz după judecata de apoi, când V'o conduce îngerul păzitor în încăperile rezervate jidovilor, în subsolul iadului!

V.: Amin! (sunt în stradă).

(Va urma.)

Marile puteri europene, prin ambasadorii lor la conferința de la Londra, călăuzite de sentimente echitabile și umanitare, și îndemnate de o bună voință nobilă de a recunoaște pe deplin justificate, luptele îndelungate și străduințele elementului albanez, pentru emanciparea lui națională, au hotărât crearea unui stat albanez. Cum însă din cauza pretențiilor exagerate, formulate, pe de o parte de Serbia și Muntenegru, și pe de alta de Grecia, teritoriile întregi, locuite exclusiv de Albanezi, și centre de activitate națională: Corcea, Fileat, Geacova, Ipek, etc., sunt pretinse a rămâne sub dominațiunea acestor state, existența unei Albanii, în asemenea condițiuni, rămâne iluzorie. Cu greu va putea trăi și se va putea desvolta ea în viitor, și lucru cert este că o astfel de Albanie se va afla în continuare sbuciumări, iar viitorul ei compromis mai dinainte.

România, îndemnată de un înăltător sentiment de dreptate și umanitate, prin sacrificiile enorme, ce le face astăzi și prin sforțările extraordinare, se speră că va impune pacea în Balcani și va restabili echilibrul între popoare, spre a preîntâmpina conflicte ulterioare.

Vă rugăm cu respect, că în discuțiunile ce se vor ține asupra restabilirii echilibrului balcanic, să dați puternicul și binevoitorul Excelenței Voastre sprijin, doleanțelor poporului albanez, ca astfel din hotărârea conferinței, să poată ieși o faptă desăvârșită și pentru Albania, asigurându-vă că națiunea albaneză vă va fi recunoscătoare pentru eternitate.

Daneff a fost arestat?

Londra. — „Daily Telegraph” primește următoarea telegramă din Belgrad:

Gubernul bulgar a ordonat arestarea fostului prim-ministru dr. Daneff, ceea ce s'a și întâmplat în modul cel mai secret.

Știrea aceasta, dacă ea se va confirma, dovedește că în Sofia s'a început marea dramă. Daneff este acuzat că fondurile secrete bănești le-a întrebuințat pentru scopuri necertate. Dar nu numai Daneff ci și alți miniștri vor fi puși sub acuză, pentru că să-și dea seamă despre păcatele ce le-au comis.

Berlin. — Din Belgrad se telegrafiază că fostul prim-ministru bulgar Daneff a fost arestat în Sofia. El este acuzat că a delapidat sume considerabile din vistieria statului bulgar.

Turcia nu cedează Adrianopolul.

București. — Sultanul a răspuns telegramelor M. S. regelui României în privința acțiunii Turciei. Acest răspuns a fost înmănat suveranului României de către Sefa-bey, ministrul Turciei.

Sultanul mulțamește M. S. regelui României pentru sentimentele de prietenie și interes ce-i poartă asigurând că este tot atât de doritor de păstrarea păcii în Balcani.

In ce privește însă Adrianopolul, sultanul declară, că

Turcia nu poate să renunțe la dânsul, deoarece el formează o frontieră strategică necesară apărării Turciei europene.

Constantinopol. — Demersul marilor puteri în chestia Adrianopolului n'a avut loc până acum, ambasadorul englez neprimind încă înstrucțiunile guvernului său.

Constantinopol. — Delegatul special bulgar, Nacevici a făcut Porții o propunere mediatoare în chestia Adrianopolului, în sensul de a se realiza o înțelegere turco-bulgară. În sensul acestei propuneri

Bulgaria ar renunța la Kirk-Kilisse și ar declara Adrianopolul de teritor neutral.

Poarta n'a răspuns încă la această nouă propunere a guvernului bulgar.

Paris. — Un influent membru al comitetului tânărilor-turci auzind de amenințările Rusiei că va intra în Asia mică, a declarat:

— Nimic nu ne va determina să renunțăm la Adrianopol. Noi voim să rămânem în Europa și dacă aceasta nu se poate altfel, suntem gata să suportăm și prăbușirea imperiului nostru asiatic. Vom rămâne însă în Europa, vom des-

fășura steagul verde, ne vom duce pretutindeni unde sunt musulmani, în India engleză ca și în alte părți și la urmă sau vom peri cu toții sau va eși o renaștere a popoarelor și imperiului islamit...

Spicuri din presa rusească.

Petersburg. — Ziarului „Ruschijs Wiedomosti” i se telegrafiază:

„E foarte posibil că în conferința de la București se va declara Tracia ca teritoriu comun, care trebuie să fie luat împreună de Turci, ori se va hotărî că Bulgaria poate să nu demobilizeze până nu va lua înapoi Adrianopolul”.

Ziarului „Ruskoje Slovo” i se telegrafiază: „Pearta nu se va speria de o demonstrație navală. La caz extrem, va prefera să piardă mai multe teritorii din Asia-mică decât să cedeze Adrianopolul. Cauza e că în caz de va restitui acest oraș Bulgarilor, armata de la Ceatagea va porni contra junilor-turci.”

Țarul contra amestecului Rusiei între statele balcanice.

Berlin. — Știrea din sursă pariziană cu privire la aprobarea din partea Germaniei pentru acțiunea Rusiei în Turcia-asiatică se desminte.

Informațiuni din sursă rusească spun că țarul respinge ideea ca Rusia să verse sângele soldaților ei pentru a recuceri Bulgaria orașul Adrianopol sau ca să se amestece în certurile statelor balcanice.

Fostul prim-ministru bulgar Gheșoff a înmănat țarului o scrisoare autografă din partea regelui Ferdinand.

Presa germană și rolul armatei române.

Berlin. — Ziarul „Vossische Zeitung” publică sub titlul „Rolul important și civilizatoric al armatei române”, un remarcabil articol de fond în care se oglindește cu toată claritatea aprecierea opiniei publice germane asupra caracterului european al rolului pe care-l joacă azi România în politica balcanică.

Iată câteva spicuri din acest articol:

„România are destulă putere de a pune odată capăt scandalului balcanic; ea și-a luat asupra-și un serviciu polițienesc necesar și urgent, deși nu are în vedere un profit prea considerabil.

România a pregătit minunat din punct de vedere diplomatic intervenția sa armată în conflictul balcanic;

ea lucrează în sensul Europei, deși nu are un mandat european categoric. Ea este față de popoarele balcanice executarea voinței întregii lumi a Europei culte.

Ceea ce marile puteri n'au putut executa, pentru că li se paralizează brațele de frică, a rămas să facă România. Românii apar ca un partid de ordine și toată lumea are încredere că ei într'adevăr vor introduce ordinea cu cât ei vor opera mai repede și mai temeinic, cu atât vor merita mai mare recunoștință din partea tuturor acelorora cari au constatat din evenimentele ultimilor ani, că Balcanii au nevoie urgentă de înlănzirea instinctelor lor sălbatice.

Europa este obosită de afacerile balcanice și acum nu are altă dorință mai mare decât să nu mai audă și să nu vadă cum popoarele cari odinioară erau sub stăpânirea turcească, astăzi se sfâșie între ele ca indienii. Pentru aceasta, intervenția României este bine venită.

Bulgaria care în cel mai necinstit chip cu putință a provocat războiul actual, va fi nevoită în cel mai scurt timp să încheie pacea atât cu România cât și cu Grecia și cu Sârbii. Natural că Bulgarii, potrivit teoriei echilibrului balcanic, vor dobândi destul de mari teritorii. Ei vor trebui însă să renunțe atât la o Bulgaria mare, pe care ei vor să o realizeze prin bombe, războaie și perfidii, ca și la o hegemonie covârșitoare în peninsula balcanică.

România prin desfășurarea forțelor ei militare aducând liniște și devenind arbitru în Balcani, are dreptul de a prezida conferința balcanică viitoare, care va stabili, odată cu încheierea păcii, o nouă ordine de lucruri în peninsula balcanică.

Ar fi bine ca nici o mare putere să nu se amestece în aceste lucruri, fie ca mijlocitoare, fie ca arbitre, ori prin protestare.

Popoarele să rămână mai bine între dânsele spre a tranșa singure la masa verde afacerile lor, întocmai cum au fost tot numai între ele și pe câmpul de luptă!

Cum perim.

— Un document. —

Primum următoarele:

Soarta comunei noastre Călian (comitatul Cojocnei) de un timp încoace nu prea e norocoasă de preoți, cari să fie devotați chemării lor sfinte de conducători. Administratorul nostru nu vrea să se supună legii.

Conform statutului organic la constituirea comitetului, comitetul a ales președinte pe actualul primar comunal, iar notar pe învățătorul.

Preotul administrator în mod volnic a ocupa scaunul presidial și când l-am făcut atent să nu calce legea era să o pătesc, precum am și pățit-o mai târziu, căci în școală, în absența mea, mi-a dat unele atribute, cari formează chestie personală. Toți membrii comitetului umflăm din umeri la cele ce vedem. În 27 Iulie a hotărât în școală, ca să cerem ajutor de stat la salariul inv. și cu toate că este școală de stat aici și cu toate că oamenii au contribuit până acuma cu 800 cor. anual la salariul învățătoresc, administratorul i-a îndemnat să contribuie numai 200 cor. — dacă nu i-o plăcea statului nu dea salariu, iar copiii noștri vor învăța în școala statului dela toamnă începând — poftim nu e acesta idealism?

În 21 Iulie a fost să vină în comună comitetul desp. Mociu al asociațiunii să țină prelegeri, unul despre însemnătatea școlii.

Dar dl administrator nu i-a lăsat să vină să verse vre-o rază de lumină și aici în comuna curată gr-or. de peste 1000 suflete. În forma asta dacă ven. consistor nu se va îngriji de noi apoi perim.

Călian, 3 August 1913.

Un membru al comitetului parohial.

Rugăm consistorul din Sibiu să ancheteze cazul.

INFORMAȚIUNI

Arad, 5 August n. 1913.

Obiceiurile transfugului dela Orade. Alăm că transfugul Mangra a fugit de — ziua de 26 Iulie din Orade, de ziua pe care o fixase tribunalul din Arad pentru a se prezenta acolo în chestiunea procesului intentat celor 4 tineri români din Arad. De ziua în care secretarul transfugului, Dr. Regman, a anunțat tribunalului că stăpânul său e dus de acasă.

Ce era? Transfugul fugise din Orade cu două zile înainte de — 26 Iulie. Și s'a întors apoi acasă la două zile după — 26 Iulie.

De ce? Fantastic și romantic cum e, își va fi închipuit că nu-i lucru omenesc să dea față cu oamenii — cinstiți; i-a fost totdeauna oroare de astfel de oameni. A crezut că scapă de oroare dacă fuge din Orade.

Și doar în Orade se prezintă din partea acuzărilor numai apărătorul lor d. Dr. Romul Velicic.

Li va fi fost oare oroare și de oamenii săi — judecătorii dela tribunal?

Iată Cainul modern, care se persecută pe sine însuși.

În jurul „csárdás”-ului dela Hălmagiu. Un membru al redacției noastre cerând deslușiri dela un fruntas al mișcărilor naționaliste din ținutul Hălmagiului, asupra petrecerii suspecte dela Hălmagiu, acesta a binevoit să facă următoarele declarații, cari pun într'o tristă lumină țara mormântului marelui lăncu:

— „Că această „petrecere” a fost tulburată prin nota discordantă, ce-a produs-o dansarea „csárdás”-ului, e fapt împlinit. Și ce e mai trist, acest joc atât de străin de sufletele noastre, a fost comandat chiar de fiul jubilantului, studentul Emil Lazar. Gravitatea acestei vinovate lunecări spre păcat e mărită și prin faptul, că „csárdás”-ul a fost comandat, după ce taraful de lăutari începuse o „Ardeleană” și astfel s’a văzut nevoit să schimbe frumosul și vitejescul joc românesc, cu odiosul dans național al celor ce ne dușmănesc. Bineînțeles însă dansul acesta n’a ținut mult, deoarece se agitase întreg publicul românesc cinstit scandalizându-se de nemiapomenita îndrăzneală. — Cauza acestei stări de degenerare — continuă inimosul frunțas — n’a fost numai produsul unei momentane căderi în ispită; ea trebuie căutată în comunismul, pe care Halmăgenii îl fac cu străinii din oraș — mare parte jidani — și care, durere, a fost inaugurat de însuș protopopul Cornel Lazar; cred însă, că îmi va succede încetul cu încetul, ca în colaborare cu alți Români de inimă să reintroduc un separatism pronunțat între noi și cei străini de noi, ca nu cumva să se mai repeteze cazul acesta de tristă memorie. Ne va fi greu însă, deoarece vom avea piedeci destul de mari în conduita dubioasă a protopopului nostru. — Deocamdată vă spun numai atât; mai multe când îmi va ajuta Dumnezeu să vă spun și lucruri bune”.

Atâta ni-a spus inimosul Român. Ne doare să mai comentăm; lucrurile aceste vorbesc ele înșile atât de trist...

De ce s’a scufundat Titanic. În chestiunea Titanicului s’au făcut numeroase anchete. Se știe că zdrobirea marelui vapor s’a atribuit unui munte mare de gheață ce aluneca pe ocean în direcția sudică. Un căpitan al unui vapor din New-York explică acum într’alt chip cauza dezastrului. În ocean, tocmai în punctul dezastrului s’a observat acum o enormă stâncă — neînsemnată pe hărțile marine. Stânca se ridică atât de mult spre suprafața apei încât, pe vreme liniștită călătorii ar fi observat cu ochii liberi la o afunzime nu tocmai mare sub oglinda apei marele schelet al lui Titanic, cu prora icuită în crepăturile enorme ale stâncei. Titanic s’a izbit de această stâncă sfărâmându-se — așa cum s’a scris odată. Versiunea aceasta dă cu totul altă față marelui accident. Ziarele din apus inserează scrutarea căpitanului ca o foarte senzatională știre.

Cum s’a predat brigada dela Ferdinandovo. (Povestirea unui prizonier bulgar). — Duminecă a sosit în Iași, venind din București, pentru a trece în Rusia, soldatul bulgar *Cristea Angheloff*, făcut prizonier cu ocazia capturării brigăzii bulgare de către trupele române la Ferdinandovo.

Profitând de faptul, că știe să vorbească puțin românește, un ziarist român a căutat să aibă o convorbire cu el, cu atât mai mult cu cât el fiind față la capturarea brigăzii bulgărești poate să dea amănunte, cari vor satisface opinia publică atât de surescitată față de șvonurile care de care mai alarmante, ce circulă în legătură cu lupte și morți ce ar fi avut Românii cu ocazia acestei capturări.

Prizonierul *Cristea Angheloff* este de origine bulgară, stabilit în Rusia de vre-o zece ani, având o băcănie în orașul Ecaterinoslaw; e un bărbat scund dar bine făcut, în vârstă cam de 30 ani. La declararea războiului între Turcia și alia-

ții balcanici, a fost chemat în patrie și înrolat într’un regiment bulgăresc de infanterie, care a luat parte la luptele dela Kirkilisse și Lüle-Burgas, scăpând cu viață. Cele mai mari suferinți — declară el — le-a avut la asediul Adrianopolului, unde a suferit multe mizerii din cauza lipsei de hrană. După semnarea păcii între Turcia și Bulgaria, brigada din care făcea parte a primit ordin să înainteze în nordul Bulgariei, pentru orice eventual atac din partea României. Contra Sârbilor și Grecilor această brigadă nu a luptat.

Cu privire la capturarea brigăzii bulgare de către divizia de cavalerie română la Ferdinandovo, declară următoarele:

„La începutul mobilizării comandantul nostru luase toate măsurile pentru a împiedeca înaintarea Românilor în Bulgaria, în ultimul timp însă brigada noastră a primit ordin telegrafic dela generalul bulgar ca să nu opunem nici o rezistență armatei române. În ziua capturării noastre patrulele ne vestiseră să suntem urmăriți de un corp de armată românesc și continuam să ne retragem în marș forțat.

Totul a fost însă în zadar deoarece ne-am văzut deodată înconjuțați de numeroase trupe de cavalerie. Întâi am crezut, că este vorba de trupe sârbești și gândeam să opunem împotrivire, prin precizia, tactul militar și echipamentul trupelor — de care nu întâlnisem încă în tot timpul războiului — ne-am dat apoi seama că sunt trupe românești.

Imediat am ridicat steagul alb și comandantul nostru a trimis parlamentari cari să anunțe generalului român, că brigada noastră se predă. În urmă am depus armele și am fost exortați de cavaleria română spre granița României.”

Continuând prizonierul spune, că „abia acum făcut prizonier de Români și pentru prima dată de când este înrolat, a dat peste un tratament mai omenesc. De două ori se făcuseră rechiziții în Bulgaria și în teritoriile cucerite, storcându-se populația de tot avutul ei și cu toate acestea trupele bulgare duceau mare lipsă.

Am putut avea bani de drum, spre a mă duce în Rusia la domiciliul meu, numai datorită bunăvoinței ofițerilor români, cari au colectat sume de bani pentru noi”.

Accidentul acceleratului 601. La podul dela Kiskapus acceleratul 601 a suferit eri dimineață un accident ușor. Din cauza ploilor îndelungate podul se slăbise atât de mult încât orice tren trebuia să treacă peste el cu o viteză redusă, de 10 chilometri la oră. Mașinistul acceleratului 601 a și ținut seamă de această însemnare a direcțiunii generale a căilor ferate, dar ajungând la pod din o clătinătură aspră a mașinei a bătuit slăbirea podului și imediat a oprit trenul. Pasagerii au trecut cu piciorul podul, mai apoi foarte încet trenul.

În gara Aradului acceleratul a sosit cu 4 ore întârziere. Neorociri nu s’au întâmplat.

Ploaie de medalii în armată. Superioritatea armatei austro-ungare a luat dispozițiile ca să se împartă însemne tuturor soldaților cari au fost chemați extraordinar sub arme în 1912 și 1913, precum și tuturor soldaților activi în acest răstimp. Bluzele soldaților mobilizați în acest timp vor fi împodobite cu panglici cu cruce, în amintirea zilelor când era să erumpă războiul.

Distincțiunile militare se fac în virtutea distincțiunilor de vitejie pe câmpul de războiu. Pentru îndrăzneții cari își înrepezesc corpul să smulgă flămurile, să frângă rândurile dușmanilor; pentru ei sunt făcute distincțiunile militare. Dela ei atarnă învingerea, gloria. Intorși din războiu ei merită să fie distinși — cu ordurile militare ale țării, orduri plătite aproape cu prețul vieții. Soldații români ai monarhiei în războaiele din trecut au câștigat însemnele de vitejie și le păstrează și acum în lăzile din casele lor sărace. Însemnele simbolizează în acest caz virtuțile probate ale oșteanului. Și acesta e *unicul caz de justificare a decorațiilor*. Se contribuie ast-

fel la *moralul armatei*, multiplicându-se energiile soldaților.

A contribuit monarhia la moralul armatei când a împărțit sutele de mii de insemne? Pe prețul căror virtuți militare?

Care este moralul acestor fapte? De sigur aceasta: monarhia dă dovadă că știe să facă cheltuieli enorme cu mobilizări înspăimântătoare, iar aceste mobilizări să le împreune cu alte enorme cheltuieli: pentru baterea decorațiilor cu cari se îngreiază pieptul ofițerilor. Ce s’ar și putea face cu visteria țării decât imprândarea fără milă a banilor pe prețul lucrurilor fără nici o valoare?!

Viteji și invalizi, ageri și moleșiți, fără nici o distincție de valoare fizică și sufletească, în monarhie corpul ofițeresc și soldătesc chemat la arme în 1912 și 1913, primește însemnele militare.

Nimeni nu poate vorbi de virtuți militare în fața aceasta a superiorității armatei monarhiei. Poate însă vorbi oricine de prada banilor din visteria popoarelor monarhiei. A popoarelor bătute de Dumnezeu, cari trăiesc în neagră mizerie și sclăvie politică.

Aceste neamuri nu pot ierta risipa de bani ce s’a făcut cu baterea insemnelor militare pe urma — mobilizărilor!

Moralul armatei din Monarhie nu se ridică prin inițiativa asta gratuită a ministerului de războiu.

Atâtea semne cari reflectă adânc stările putrede ale monarhiei.

Fata lui Bendeguz. Într’un articol mai lung sub titlul „Scrisoarea unei învățătoare ziarul „Az Est” publică scrisoarea unei învățătoare de stat, Angyal Jolán, al cărei hiperzel întru propagarea culturii ungurești printre tinerile mlădițe românești din Feniș (Craș-Severin) îl semnalasem și noi într’unul din numerile trecute ale ziarului nostru. În comentariul acestei scrisori „Az Est” se năpustește asupra noastră aducându-ne iarăș învinuirile de clișeu: agitator, trădător etc. etc. Și vrând nevrând te trezești că scriitorul de un temperament poetic începe a înjgheba mereu povestea cu... clopotele amuțite.

Nu înțelegem însă nici o iotă ce vrea să ne spună scrisoarea respectivei învățătoare. Din tot ce ne espune dânsa (afară de povestea cu denunțul pentru purtarea hainelor românești, lucru pe care, pare-mi-se l’a spus domnișoara învățătoare într’un moment de fecundă inspirație de prin romanele cetite) în aceasta scrisoare reiese procedeul demn de urmat pentru un preot român care-și înțelege misiunea. Să vedem, care cod al manierelor elegante îmi impune mie, cel persecutat cu toate mijloacele posibile și imposibile, ca să nu-mi apăr legea și naționalitatea față de oricine, fie acel „ori cine”, chiar o domnișoară învățătoare de stat.

Destul ne năpădesc străinii și atentează la avutul nostru național în ținuturile, în cari ei au preponderanța numerică, lași ca baremi acolo unde suntem Români curați numai, să ne desvoltăm cum nouă ne place

Iată de ce aprobăm procedeul părintelui din Feniș și al tovarășului său de muncă învățătorul Humița.

Importanța Cavalei. Unul din punctele în litigiu, între Greci și Bulgari, este și posesia orașului Cavala, un foarte important port la Marea Egee, așezat în golful cu același nume. Din punct de vedere strategic, Cavala nu prezintă mare însemnătate și dacă n’ar fi marea importanță comercială a acestui oraș, fără îndoială că discuția asupra posesiei lui n’ar avea loc. Adevărul însă e, că după Salonic, Cavala este cel mai important centru comercial de pe Marea-Egee. Negotul cu tutunul a dat acestui oraș o situație din cele mai înfloritoare. Se știe că Macedonia, și în deosebi, împrejurimile Cavalei produc cel mai bun tutun din lume, și majoritatea acestei recolte se desface în Cavala. Tranzacțiile tutunurilor ating anual sume de sute de

Ka 12.

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.
Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — *Cară funebre, felurite căruțe »landaner«* cu prețuri moderate.

milioane lei anual. Așa stând lucrurile, înțelege oricine pricina pentru care nici Bulgarii și nici Grecii nu vor să renunțe la Cavala.

Un senzațional proces împotriva firmei Krupp. De câteva zile, decurge în fața tribunalului din Berlin un proces urmărit cu atențiune de lumea întreagă. În 17 Octombrie din anul trecut deputatul Liebknecht a ridicat anume, în parlamentul german acuzația senzațională împotriva firmei Krupp că ar fi corupt cu bani pe mai mulți ofițeri, pentruca să afle dela ei multe secrete de ale tehnicii militare germane. Deputatul Liebknecht a prezentat ministrului de război de atunci Heeringen cu acel prilej, pentru dovedirea acuzațiilor, 17 copii de pe rapoartele secrete, așa numite „Kornwalzen”, cari le-a trimis filiala din Berlin a firmei Krupp biroului central din Essen al acestei firme. Rapoartele aceste cuprindeau importante secrete militare de ale ministerului de război. Interpeleția deputatului Liebknecht a avut ca urmare, că ministerul de război a însărcinat poliția din Berlin cu anchetarea acestei afaceri. Secția politică a poliției din Berlin, sub conducerea consilierului Koch, a pus sub control secret activitatea filialei firmei Krupp și a găsit 20 de persoane suspecte. Pe baza rezultatelor poliției ministerul de război a hotărât deținerea a 7 persoane asupra cărora plutea bănuiala cea mai gravă. Deținerea acestor 7 persoane, ofițeri și subofițeri ai armatei germane, a urmat în 7 Februarie. Totodată a fost deținut și ofițierul filialei Krupp, Marx Brandt, un fost subofițer în armata germană.

În 31 Iulie s'a început procesul împotriva acestor acuzați, în baza actelor compromițătoare prezentate de dep. Liebknecht și a celor găsite de poliția berlineză în locuința lui Brandt. Desbaterea acestui proces senzațional a decurs pe lângă interesul cel mai mare al publicului berlinez. Cei 7 acuzați au recunoscut veracitatea acuzației. Au fost ascultați ca martori mai mulți ofițeri de toate categoriile, membrii direcțiunii firmei Krupp și mai multe alte persoane.

Reprezentantul acuzei a constatat în pledoarul său că, în urma anchetei și a depunerilor nu e vorba de un spionaj politic. Firma Krupp, în urma împrejurării că prin concurența ce i-a făcut firma Erhardt a pierdut mai multe comande de ale ministerului de război, a trimis la filiala din Berlin pe Brandt, care apoi prin legăturile sale vechi a știut să-și câștige informații referitor la întreg materialul de artilerie al armatei germane. Ofițerii inculpați au călcat numai disciplina riguroasă din armata germană. Procurorul a cerut pedepsirea acuzaților cu temniță dela 3—9 luni.

Apărătorii acuzaților au cercat a dovedi că nu poate fi vorba de corupțiune, deoarece acuzații n'au avut nici un folos material din informațiile ce le-au dat firmei Krupp. În cazul cel mai rău ei pot fi pedepsiți numai cu ușoare pedepse de incarcere.

Desbaterea procesului continuă.

Pentru un excursionist în Bucovina. Primim: Intorcându-mă din excursiunea ce-am făcut-o în Bucovina cu absolvenții de teologie din Caransebeș sub conducerea dlui prof. dr. M. Ienciu — aflu că cheltuielile pentru călătoria mea s'au acoperit, colectându-se din *Bocșa-montană* prin d. Ion Blajovean, student în drepturi, dela următorii domni:

Dr. Cornel Petric not. public 10 cor., dr. Aurel Oprea adv. 10 cor., dr. Al. Popovici adv. 10 cor., dr. Blaschutzy Sándor 5 cor., dr. Iancu cand. adv. 5 cor., și dela preotul Zuiac din Vașiova 3 cor.; iar din Ildovin prin d. Nicolae Ogherlaci com. dela domni: Petru Sfera inv. 2 cor., Spasie Cristea 3 cor., Simonyi Márton șef de poștă 2 cor., N. Ogherlaci comersant 2 cor., Gruia Șest notar 2 cor., Sîg. Șvarți com. 3 cor., Geor. Grozdan

econ. 1 cor., Achim Ogherlaci a. Gaita 1 cor. Ulterior au mai dat domni: G. Tătucu preot Iablanța 5 cor. și Cor. Buracu preot Mehadia 5 cor.

Bucovina-i un grandios muzeu pentru noi: podobele naturii încadrează atât de fericit momente înălțătoare și opere sfinte ale neamului românesc. Pentru neprețuitele lucruri ce le-am văzut mulțămesc din toată inima domnilor de mai sus. Le doresc sănătate și belsug să poată dărui și altora. — *Pavel Grecu*, cleric c. II.

Moartea inventatorului „sismografului”. Din orașul Newport de pe insula Wight se anunță moartea inventatorului Milne, a cărui nume a devenit cunoscut în întreaga lume civilizată prin invențiunea sa: sismograful. Sismologia pierde prin moartea acestui renumit învățat pe unul dintre cei mai de valoare reprezentanți al ei. Milne a studiat la început geologia și montanistica, a lucrat apoi ca inginer de mine în New-Funland și Labrador. A luat parte ca geolog la expediția întreprinsă de Dr. Beke în Arabia de nord-est. Mai târziu, micado al Japoniei la sfatul întreprinzătorului american de cabluri Cyrus Field l'a chemat pe Milne în Japonia, unde acest învățat a dezvoltat o activitate neobosită ca expert de geologie și montanistică al guvernului japonez și ca profesor al acestor științe la universitatea din Tokio timp de două decenii. În 1880 a fost înfricoșatul cutremur de pământ din Yokohama. Acest eveniment a avut o mare însemnătate în viața lui Milne, căci ravagiile cauzate de acest cutremur l'a îndemnat pe guvernul japonez a-l însărcina pe Milne, ca să studieze cutremurele de pământ. Studiul acesta nou l'a captivat atât de mult, încât el își făcu simologia de problemă a vieții sale. În scurt timp el a construit sismograful, care i-a făcut cunoscut numele în toate părțile lumii, și cu care azi se pot măsura științifice nu numai intensitatea cutremurilor de pământ ci cu ajutorul lui se poate înregistra încă și timpul și locul activității cutremurilor de pământ. El a creat rețeaua observatoarelor de cutremure de pământ, care leagă nu mai puțin decât 968 stațiuni sismografice în Japonia.

Nu puțin interesant a fost cutremurul de pământ, pe care Milne, la înscenat pe cale artificială în fața micadoului japonez pentru a demonstra cutremurele de pământ din natură. El a subminat în acest scop un teritoriu întins nelocuit, pe care a lăsat să se zidească case și turnuri. Cu ajutorul unui fir electric el a făcut să explodeze minele subpământene și în fața micadoului întreg șesul a fost în câteva minute numai ruine, încât micado uimit a exclamat: „In adevăr, așa-i!” Milne reîntorcându-se din Japonia s'a retras pe insula Wight unde și-a continuat studiile asupra cutremurilor de pământ și sub protectoratul Asociațiunii „British Association” a înființat și a organizat serviciul internațional de știri științifice pentru cutremurele de pământ și în care scop azi o rețea de observatoare sismografice, cuprinde întreg rotogolul pământului.

x Prăvălie de modă „CHIC” pentru bărbați. Arad, bulev. Andrassy Nr. 15. Mare asortiment de cele mai elegante albituri, cravate, pălării și tot felul de articoli în această bransă, cu prețuri foarte ieftine.

(Nr. 1058 — 20)

Cronica școlară.

Internatul Pavellian de fete din Beiuș cu școală civilă.

Înștiințare pentru anul școlar 1913/1914.

În internat se primesc eleve de pe I—IV clasă civilă, cari vor cerceta școala civilă publică a internatului, și eleve pentru clasele elementare, cari vor cerceta școala elementară de stat din loc.

Elevele solvente pentru proviziune și uniformă vor plăti pe an în cassa internatului 370 cor. în 2 cel puțin 4 rate egale anticipative și anume: la înscriere, 15 Noemvrie, 1 Februarie și 15 Aprilie.

Pentru sumele amintite primesc elevele în internat: proviziune întreagă, locuință, vipt, (de cinci ori mâncare la zi. La amiază 3—4 plese, la cină 2), încălzit, luminat, spălat, scaldă în baia internatului cu apă arteziană,

educațiune morală, instrucție specială în studiu, declamare, cant, diferite dexterități, lucru de mână, economia casnică. În fiecare zi, în anumite ore au conversații și instrucții în limba română, maghiară și germană; la dorința expresă și din limba franceză. Primărie uniformă: o haină, o surtă în formă de haină și pentru folosință o pălărie de iarnă și una de vară, și pentru folosință o manta de iarnă.

Didactrul anual la școală. Pentru școlile elementare 6 cor. Pentru școala civilă a internatului se solvesc taxele: Didactru anual 12 cor., taxa de înscriere 4 cor., pentru fondul de penziune 30 fil. Pentru testimoniu 2 cor. — Pentru programă 1 cor. Pentru folosirea hainelor de gimnastică 2 cor.

Pentru instrucțiunea și folosirea pianului sau cimbalului, — câte 1 și jum. oră la săptămână instrucțiune și în fiecare zi o jum. oră exercițiu — se plătește 65 cor.; pentru limba franceză 20 cor. Toate acestea în 2 rate egale: la începutul și la mijlocul anului școlastic.

Taxele pentru instrucțiune la violină, și limba latină se solvesc directe instructorilor.

Elevele mai au să supoarte spesele pentru cărțile trebuincioase, material de lucru de mână — pentru cl. I, civ. 8 cor., a II-a 12 cor., a III-a 13 cor., a IV-a 20 cor. pentru materialul de scris, de desen, pentru alte diferite lucruri, și instrucție în dans.

Toate acestea nu sunt cuprinse în suma asințită mai sus de 370 coroane.

Elevele, cari voese a fi primite în internat ca plătitoare au să-și înainteze petițiile pentru primire la direcțiunea internatului de fete din Beiuș până la 15 August a. c.

Petițiile au de a se instrui: 1. Cu carte de botez; 2. Testimoniu școlar; 3. Atestat medical; 4. Atestat de revaccinare. Cari doresc a obține stipendiu vor aduce și atestat communal subscris și prin preotul local despre poziția, starea materială a lor, eventual a părinților.

Elevele primite au să aducă cu sine: albituri și fuste, din fiecare câte 6. Din fuste 3 au să fie din parchet colorat. — 12 părechi de ciorapi negri. — 12 batiște. — 1 umbrelă mare. — 2 părechi de ghete înalte de tot noui. — 1 manta de primăvară de culoare vânătă sau neagră. Haine de casă: 2 din creton, 2 din barchet și 1 din stofă de iarnă, de tot durabile, o bluză albă din pânză sau pichet, 1 plapomă cu două învalitori, 2 perine cu patru fete albe. 2 surțuri în formă de haină și o maramă de iarnă, 2 cearsafuri, 6 ștergare, 2 piepteni, 1 rar, 1 des. 1 perie de dinți, 1 perie de haine. Afară de acestea o saltea de mărime regulată, 1 fată de masă cu 6 sarvete, 2 perii de ghete, săpun și praf de dinți, cari vor servi pentru eleve până va fi în internat, dar nu se vor da înapoi. Elevele din clasa II, III și IV civ. să-și aducă câte o ramă rotundă pentru brodat.

Fiecare elevă să aducă cu sine în două exemplare conscrierea tuturor obiectelor, cari au să fie bine însemnate cu cerneală chemică, cu numărul care-l va primi indicat dela direcțiunea internatului. Pentru obiecte rele sau neînsemnate internatul nu primește responsabilitate.

Părinții sunt rugați ca să provadă elevele cu toate vestmintele și obiectele cerute, căci iarăș dănele vor duce lipsă, neputând ținea ordinea recerută în vestmintele lor.

Elevele primite au să se prezinte la internat la 4—5 Septemvrie 1913, când vor fi și înscrierile la școală.

Direcțiunea internatului Pavellian de fete.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Caut

un candidat

cu practică bună, să fie versat și în procese ordinare, limba română trebuie să o poseadă. Aplicare află dela 1 Oct. 1913.

Mai deaproape la subscrisul.

Dr. Albrecht Lajos
advocat, Bánffyhyunyad.

A 1300

Dare de seamă și mulțumită publică.

Cu ocaziunea petre erei aranjată de inteligența română din Mociu ținută la 27 Iulie a. c. cu ocaziunea adunării generale a despărțământului XV al Asociației pentru literatura și cultura poporului român, au binevoit a suprasolvi următorii domni:

Dl Ioan Dan 1520 cor; Dr. Szász Albert 8 cor; Dr. Pompeiu German, Ioan Boza, Ieronim Danilă, Vasile Onosu și Dr. Victor Moldovan câte 520 cor; Bazil Hopârtean și Nicolau Frâncu câte 5 cor; Marius Elekes 480 cor; Constantin Rusu 360 cor; Dr. Emil Murășianu și V. Rusu câte 3 cor; Octavian Florian și Vasile Câmpian câte 280 cor; Dumitru Bodor, David Rusu și Simeon Leoca câte 2 cor; Iuliu Ilian, Traian Hădărean, Gavril Hntea, Ioan Crișan, Ioachim Pop, D. Cupa și Ioan Pop câte 180 cor; Ioan Suteu 160 cor; Auxentiu Mureșian, Rosmann Samu, Aurel Pop și Simeon Ciuca câte 120 cor; Dr. Sever Dan, Nicolau Grecu, Simeon Pop și Petru Cherestes câte 1 cor; Ioan Maghiar, Alexandru Oltean, Szabó József, Mihály János câte 80 fil; Emil Negruț 60 fil; Todor Bocotei 50 fil; Iosif Pop, Vasile Bungărdean, Ioan Pasca și Daniel Géza câte 20 fil.

Intratele au fost de cor. 27672, subtrăgându-se spesele de cor. 20972 a rămas un profit curat de cor. 67, din care sumă s'a dat despărțământului Mociu al Asociației 60 cor.

In numele comitetului aranjator le mulțumim d-ilor contribuenți și pe această cale.

Fa 1298

Nicolau Frâncu, cassar.

De închiriat pe 1 Noemvrie

o locuință cu 3 camere,

cameră de baie și cameră pentru servitoare. A se adresa la administrația ziarului „Românul”.

Anunț.

Cu începere dela 15 August 1913

caut un candidat de avocat român cu practică bună. Salar 150—200 cor. lunar.

Dr. ILARIE HOADREA
advocat, Zernest.

HO 1284

De vândut!

un atelier de păpușerie, într'un oraș cu circulație mare, unde sunt mai multe școli medii. Prețul 500 cor. Detaluri la Administrația ziarului.

Doi învățăcei din familie bună pot afla loc în prăvălia de modă și spețerie a lui dl PETRU BĂRSAN în Bozovics, (com. Krassószörény m.).
Ba 1264

Un tinăr

din familie bună absolvent de 3 sau 4 clase gimnaziale, reale sau civile, află loc ca practicant la firma

Ioan Comșa & Fiu
Seliste (Szelistye).

Co 1294

Bătăturile,

la 997

scorțoșenia pielei, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „BAMABIN”.

1 sticlă 1 cor., francată 1 coroană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare oriunde sau la pregătitor:

Dr. FLESCHE, farmacist în Győr.

„UNIO”

fabrică de ghete și pantofi
Budapesta, VII., Dohány-utca 16-18 sz.

Execută: GHETE SANDALE

totfelul de ghete pentru copii și ciobote, ghete de casă pentru femei și bărbați. — Prețuri gratis. In schimbul unei oferte acceptabile se acordă vânzare pe credit. U 1173

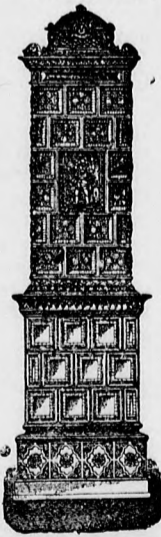
Beătură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți. Prețul unei sticle mari . . . Cor. 3-50
” ” ” mici . . . ” 2-
Se capătă în toate apotecele. — Depozitul principal la:
GUIDO FABRITIUS,
Fa 1047 apotecar în Sibiu.

KISS JÁNOS

fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit. — Pregătește, reparază și clădește căminuri și vetre de fier. Comandele din provincie se execută grabnie, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanția de 2 ani.

KI 122-60

BRADOVKA GYULA

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA ::

Se curăță sau se vâpșește cât se poate de frumos haine de iarnă, blănării, haine de dame; bluse, toalete de bal.

Jachete de piele decolorate, se vâpșesc într'o culoare închisă trairică.

Gulerile și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada fără chlor.

In cazuri de doliu, se vâpșesc imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericesti, broderiile se curăță frumos și cu multă îngrijire. Ba 1283

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zahar curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Societh, Nestlé, Kufcke, Theinhardt, Phosphatine.* — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor”
BISERICA-ALBĂ (Fehértemplom) str. Târgului nr. 58.
(Do 763)

Cel mai mare și mai ieftin magazin de gramofone și plăci pentru gramofone în Ungaria.

Ceasornice, bijuterii, gramofone, plăci.

Chiar și pentru plățile în rate! Ceasornice „Strapa”, dela 5 cor. în sus, inele-litere 80 fl. cor. 1-20 cu pietri 2 cor. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articli pentru sport și lampe electrice pentru buzunar! Pentru ceasornicele și gramofonele noi se dă garanție pe 10 ani, iar pentru reparație o garanție de 5 ani. Atelier de reparare pentru ceasornice, bijuterii, gramofone. Schimb de aur și argint adrobit.

Tóth József, Cronometrier artistic, Seghedin (Szeged) Dugonics-tér nr. 11. Numeroase scrisori de recunoștință. Prețuri ilustrat gratis. Permanent noutăți de plăci românești. Atențiune! Caut cântăreți și cântărețe, corari și țărături românești pentru recepții de plăci.

Rog să mi-se trimeată oferte!

RÁLIK ADÁM
PRIMUL ATELIER DE ASCUȚIT, NICHELAT ȘI REPARAT
BECICHERECUL-MARE (NAGYBEGSKEREK),
BUZA-TÉR, CASA DUNGYERSZKY.

PENTRU ASCUȚIREA INEXCEPȚIONABILĂ A INSTRUMENTELOR MEDICALE, A BRICIURILOR ȘI FOARFECILOR PENTRU BARBIERI, GARAȘTEZ.

IN BOGATUL MEU MAGAZIN SUNT DE VÂNZARE TOTTELUL DE CUITTE ENGLEZE, SUEDENE ȘI SOLLINGEN, FOARFECI, MASINI PENTRU TĂIATUL PARULUI PRECUM ȘI TOTTELUL DE RECHIZITE PENTRU BARBIERI ȘI FRIZERI.

LA COMANDA DE 6 BUCĂȚI, 1 SE DĂ GRATIS.

Ra 842-15

Cel mai modern atelier de specialități de corsete din sudul UNGARIEI.

Aduc la cunoștința on. dame că execut cele mai elegante legătoare de casă pentru pânțe și corsete mari (Princés), la cari întrebunțez numai oase veritabile de pește Prețuri moderate.

soț a **TEODOR FAUR**
lui **Timișoara-Iosefin**
strada Török numărul 1.

Ateliere de model: Deva, Petrojeni, Vârșeț, Panciova, Becicereculmare, Madoș, Beregszász, Törökbecse.

CORSETT CHIC
Fa 648

Atelier tehnic pentru reparat și atelier propriu p. nichelat cu putere electrică.

Pollinger Mihály

mecanic Po 1123

Timișoara-Fabrică, Széna-tér 8.

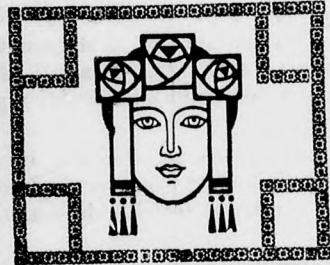
Reparator specialist pentru totfelul de mașini de cusut, biciclete, arme, revolvere și gramofone. — Cele mai complicate reparaturi se execută în mod artistic, cu prețuri moderate.

Serviciu prompt. :: Garanție.

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriți de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietri monumentale, după orice fotografie. Fi 1045

Comandele din provincie se execută prompt și conștințios.

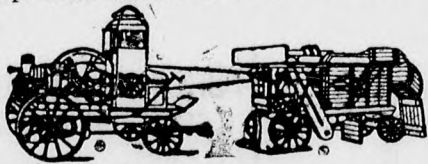
I 122-60

O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

Execută totfelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașini de gătit. — Reparează pe lângă garanție orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, oampene — cu prețurile cele mai convenabile. □

NOU

salon modern de pălării pentru dame în

ORĂȘTIE-Szászváros
Ország-út nrul 14.

Mare asortiment permanent de noutăți de forme originale vieneze și pariziene pentru pălării de dame. — Dela execuția cea mai simplă până la cea mai fină.

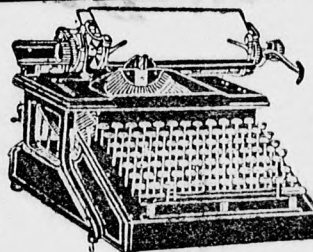
Execuție elegantă!

Prețuri moderate!

Transformările se execută grabnic și precis

Cercetarea magazinului nu obligă să cumpărați. Rog binevoitorul sprijin Bo 962 al on public, — cu deosebită stimă

BORDY ANDRÁS É, Orăștie (Szászváros) Ország-ut 14.

INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public, că despărțământul nostru de covoare l-am predat domnului

JONÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai departe în localitățile noastre.

Iar, întreprinderea noastră de aranjamente moderne pentru birouri am amplificat-o. Acest nou despărțământ al nostru dela 1 MAIU n. se află

în nouile noastre localități

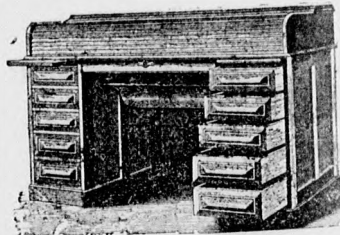
din palatul MERBL (lângă prăvălia Linoleum).

Ca reprezentanții principali în sudul Ungariei ai renumitelor mașini de scris „SMITH PREMIER” și „JERRY” și ai mobilelor americane pentru birouri, ținem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris.

Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul nostru de reparări l-am mărît și l-am aranjat modern precum și în urma excelențelor conducători, suntem în măsură a satisface celor mai delicate pretențiuni în mod prompt și conștințios. Rechizitele noastre americane sunt din calitate excelente, și se vând cu prețuri

originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinilor de scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai culomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin suntem cu stimă:

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabiliment de mașini de scris „SMITH” din Ungaria-de-sud. Ma 129

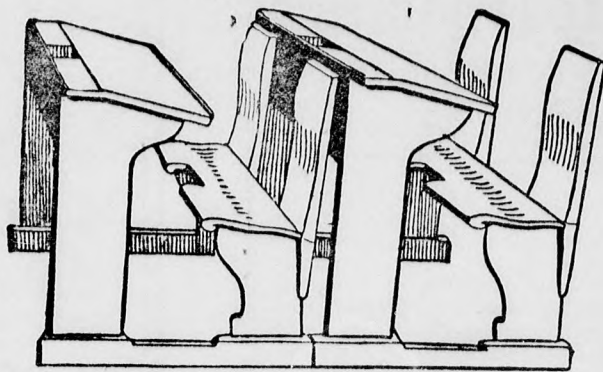
In atenția celor ce zidesc case!
TEODOR CIOBAN
 ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
 ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștințez pe on. public, că
in bransa arhitectonică
 execut tot felul de întreprinderi, transformări
 de zidiri vechi, repararea de biserici române
 și școli, precum și zidirea lor.
 Cu planuri și bugete servesc cu prețuri
 cât se poate de moderate. Comande primesc
 atât în loc cât și în provincie. Rugând spri-
 jinul on. public român semnez

Cu stimă
 Teodor Cioban.

(Co 105—50)

CORNEL JUCU

mare stabiliment
 pentru aranja-
 mente moderne
 de școale și bi-
 serici. ::

LUGOS,
 strada Hunyadi nr.
 11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ju 762

GHEORGHE GIOROGARIU

MAESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
 (Casa proprie).

(Ci 217—120)

Își recomandă atelierul bine
 asortat cu materiale uscate.
 Întreprinde și execută tot felul
 de lucrări aparținător acestei
 branșe, aranjamente interne
 și lucru pentru edificii ori
 unde, și în ori ce stil, cu
 :: prețuri moderate. ::

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

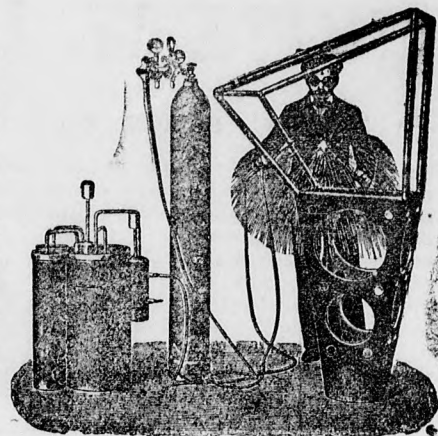
Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

Telefon 20—59.

Invenție ungurească, brevet propriu!
 Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.
 Primește spre lipire orice obiecte de fier și
 metal, precum și cazane, apoi execută re-
 citoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199—120)

Dacă comandați ceva

ori cereți prospecte dela cei ce inserează anunțuri în ziarul
 nostru, vă rugăm

a vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită
 atenție, veți fi bine serviți, firmele respective având
 nevoie de recomandăția noastră. In caz, că am
 primi oarecari plângeri în contra vre-unei din
 aceste firme, am înceta imediat a
 mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului
 „ROMÂNUL”.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-abă—Fehértemplom, str. Schiller (lângă „Burg”)

Fond. în anul 1880. Telefon nr. 46. Premiat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marele său magazin de mașini
 de cusut pentru case precum și pentru
 ateliere; mașini de cusut speciale pentru
 blanșari, mănșeri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helicul-
 Premier. Kayser etc. Garnituri
 pentru biciclete, clopoțele, lampe,
 cornete, ținător de săbii, pompe
 în totă mărimea, etc. etc.

GRAMOFOANE;

Pathée cu marca „Engel” Automate statii.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice
 limbă din Monarhie. Noutăți.

Pentru plătire în bani gata și n rate.

Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi.
 Garanția. Executare excelentă.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu stimă:

Reinhold Zoller,
 mecanic.

(Zo 203—44)

Cea mai ieftină sursă de cumpărat este firma
Welther János, pălărier

Făgăraș — Fogaras, bulev. Francisc Josif

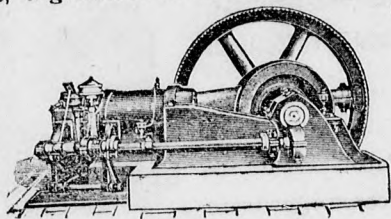
Au sosit noutățile cele mai moderne de pălării de toamnă și de iarnă: modeluri pentru femei, pălării de plisă, catifea, double și pălării de pănură, cu prețurile cele mai moderate. Articlii de modă p. bărbați: mare asortiment de pălării de piele de epure, tari și mari. Pălării și chipturi pentru școlari, mare asortiment, dela cor. 2—3. Primese spre executare tot felul de pălării spre reparare și văpsire, după cele mai noi modele. Pălării de doliu se execută imediat. (We—503)

FRITZ W. LOEW,

lăcătuș artistic și pentru clădiri
SIBIU, strada Po schen nrul 11.

Se recomandă la orice lucrări de lăcătușerie artistică și pentru clădiri precum: strângerea în fier a clădirilor, pregătirea de balcoane, foișoare, îngrădituri la morminte, porți casse de păstrare contra incendiului, bas-reliefuri precum și picse pentru biserici. Lucrează și după desen cu prețuri ieftine. Tot așa reparază totfelul de motoare cu benzin.

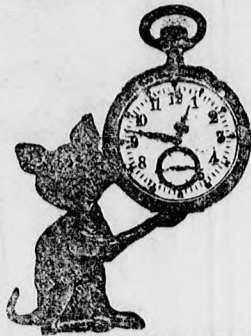
Lo 960

Dacă vreați să nu sea, i tranal, trebuie să porți în buzunar un orologiu

care să umble bine și punctual.

Dacă voți ca oroloagele d-voastre de buzunar și astfel de oroloage să umble bine și precie, atunci să le dați spre reparare orologierului

Stefan I. Róth

Sibiu, str. Fleischer, nr. 36.

care lucrează ieftin și pe

:: lângă garanță ::

Tot aici se vând cu prețuri ieftine oroloage de buzunar și oroloage deșteptătoare. Ro 727

CASSA de PĂSTRARE (REUNIUNE) în SĂLIȘTE.

AVIZ.

Cassa de păstrare (Reuniune) în Săliște primește depuneri spre fructificare cu 5 și 5½ % după mărimea sumei și termenul de abdicere.

DAREA DE INTERESE O PLĂTEȘTE INSTITUTUL
(Ca 1250) D RECTIUNEA.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 135.

Post sporocasa ung. 20,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutete financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiți de încredere ai societății. — Prospeete, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca avizitori buni și cu legături — pot fi primite ori când în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZELEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAB, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIRÓZ, TINIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
(Ca 200—100) Telefon nr. 859

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.